

Bomen in Beeld

14-04-2015

Bomenbeleid en Structuurplan 2015-2035

Gemeente Stichtse Vecht

Bomen in Beeld

BOOMBELEID EN BOOMSTRUCTUUR STICHTSE VECHT

Inhoudsopgave

1. SAMENVATTING.....	5
DEEL I BELEID.....	7
2. ACHTERGROND EN VRAAGSTELLING	8
2.1 Inleiding: achtergrond en vraagstelling.....	8
2.2 Doel: bomenbeleid vastgelegd en juridisch kader helder.....	8
2.3 Opstellers.....	8
3. VISIE OP BOMEN.....	10
3.1 Bomen zijn onmisbaar.....	10
3.2 Functies van bomen.....	10
3.2.1 Bomen ondersteunen de stedenbouwkundige structuur	10
3.2.2 Bomen bevorderen de gezondheid.....	10
3.2.3 Bomen verhogen de economische waarde	10
3.2.4 Bomen verbeteren het klimaat en verhogen de ecologische waarde	11
3.2.5 Monumentale bomen leveren grote bijdrage	11
3.2.6 Bomen andere houtopstanden kunnen van historisch belang zijn	11
4. GROEIPLAATS	12
4.1 Ondergrondse groeiruimte	12
4.1.1 Vier bodems bepalen de mogelijkheden voor bomen.....	12
4.1.2 Concurrentie van kabels en leidingen.....	13
4.1.3 Technische mogelijkheden	13
4.2 Bovengrondse groeiruimte	14
5. BELEID VOOR BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN.....	15
5.1 Huidige situatie: verschilt per gemeente	15
5.2 Deregulering: vereenvoudiging van beleid en regels.....	15
5.2.1 Boswet	15
5.2.2 Provinciale landschapsverordening	15
5.2.3 Monumentenwet.....	16
5.3 Nieuwe situatie Stichtse Vecht: Beschermde houtopstand	16
5.4 Bomenverordening.....	17
5.5 Beleidsregel criteria beschermde houtopstand.....	17
5.6 Beleidsregel niet beschermde houtopstand	18
5.7 Voorschriften ter bescherming tegen beschadiging.....	18
DEEL II BOOMSTRUCTUUR	21
6. SFEERBEELDEN EN BOOMSTRUCTUUR	22
6.1 Historische sfeer.....	24
6.2 Culturele sfeer.....	26
6.3 Landschappelijke sfeer	28

7. LANDSCHAPSTYPEN EN BOOMSTRUCTUUR	29
7.1 Oeverwallandschap	29
7.1.1 Landschappelijke en stedenbouwkundige beschrijving	29
7.1.2 Visie op boomstructuur	29
7.2 Veenweide- en veenplassenlandschap	31
7.2.1 Landschappelijke en stedenbouwkundige beschrijving	31
7.2.2 Visie op boomstructuur	31
8. BOOMSTRUCTUUR PER KERN, AANBEVELINGEN	33
8.1 Algemeen	34
8.1.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur, algemeen	34
8.1.2 Aanbevelingen algemeen	35
8.2 Breukelen, Maarssen-dorp, Loenen aan de Vecht (de grote kernen op de oeverwal)	37
8.2.1 Sterke en zwakke kanten Breukelen, Maarssen-dorp, Loenen aan de Vecht	37
8.2.2 Aanbevelingen Breukelen, Maarssen-dorp, Loenen aan de Vecht	41
8.3 Maarssenbroek	42
8.3.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur	42
8.3.2 Aanbevelingen Maarssenbroek	42
8.4 Loenersloot, Nieuwersluis, Nieuwer ter Aa, Nigtevecht, Oud Zuilen, Vreeland: kleine kernen op oeverwal	44
8.4.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur	44
8.4.2 Aanbevelingen kleine kernen op de oeverwal	46
8.5 Kockengen, Tienhoven/Molenpolder: oude lintdorpen	47
8.5.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur	47
8.5.2 Aanbevelingen oude lintdorpen	49
8.6 Buitengebied	50
8.6.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur	50
8.6.2 Aanbevelingen buitengebied	50
9. BOOMSTRUCTUURKAART	52
BIJLAGEN	53
BIJLAGE 1 KADERSTELLEND BELEID	55
BIJLAGE 2 STROOMSCHEMA MONUMENTALE BOMEN	57
BIJLAGE 3 PROGRAMMA VAN EISEN AANPLANT VAN BOMEN	58
BIJLAGE 4 GEBRUIKTE BRONNEN	64
BIJLAGE 5 BEGRIPPENLIJST	65
COLOFON	67

1 Samenvatting

Nieuwe gemeente is aanleiding

Stichtse Vecht is op 1 januari 2011 ontstaan door samenvoeging van de gemeenten Loenen, Breukelen en Maarssen. Een uniform bomenbeleid en de procedures rondom het onderzoeken en verlenen van kapvergunningen (omgevingsvergunning kappen) moeten voor de nieuw ontstane gemeente nog ingesteld worden. Voordat per 1 januari 2013 de tot dan toe vigerende verordeningen van de voormalige gemeenten zouden vervallen heeft de gemeenteraad destijds besloten de Bomenverordening Maarssen te bekrachtigen voor het gebied van de voormalige gemeente Maarssen en de kapregels in de APV van kracht verklaard voor het gebied van de voormalige gemeenten Breukelen en Loenen. Met de vaststelling van de Bomenverordening Stichtse Vecht en het achterliggende beleid kunnen de gebiedsgerichte regels vervallen.

Het voorliggende Bomenbeleidsplan bevat een visie op bomen. Met de aanbevelingen kan de kwaliteit van bomen op lange termijn verbeterd worden.

De doelen van het Bomenbeleidsplan

1. Een goede boomstructuur ontwikkelen: met een logische opbouw, die de stedenbouwkundige structuur ondersteunt, met de juiste boom op de juiste plek.
2. Bomen beschermen waar nodig .
3. Duurzaam beheer realiseren: bomen hebben voldoende groeiplaats nodig, zowel onder- als bovengronds.
4. Dereguleren van kapaanvragen via de Bomenverordening.

Ad 1: Goede boomstructuur

Om de boomstructuur te bepalen is gebruik gemaakt van twee hulpmiddelen: sfeerbeelden en landschapstypen. Deze samen bepalen welke boomsoort gebruikt wordt en in welk plantverband: laan, groep, dicht opeen of veel ruimte ertussen.

De stedenbouwkundige structuur is gebruikt om een hiërarchie aan te geven. De stedenbouwkundige structuur wordt bepaald door lijnen, zoals de hoofdinfrastructuur (wegen, spoor, Vecht), vlakken (parken, buurten) en punten (markante punten zoals een kerk of een plein). Het plan bevat aanbevelingen om de boomstructuur te verbeteren in het algemeen en voor alle kernen.

In de Boomstructuurkaart komt alles samen: sfeer, landschapstypen en stedenbouwkundige opbouw resulteren in een kaart met de gewenste boomstructuur.

Ad 2: Bomen beschermen waar nodig

Bomen zijn belangrijke dragers van het groen. De belangrijkste bomen zijn degene die de boomstructuur vormen en monumentale bomen. Deze twee boombeplantingen worden als Beschermde houtopstand op de Groene Kaart vastgelegd. Twee beleidsregels completeren de juridische bescherming, namelijk de Beleidsregel Criteria beschermde houtopstanden en de Beleidsregel Niet-beschermde bomen.

Ad 3: Duurzaam beheer

Met het bomenbeleid worden maatregelen aangereikt om te komen tot een duurzaam beheer van het bomenbestand. Dat is gericht op een lange levensduur per boom en het ontwikkelen van een maximaal kroonvolume. Technische eisen aan de onder- en bovengrondse groei ruimte zijn voorwaarden voor het bereiken van een hoge boomleeftijd. Deze eisen zijn opgenomen in het plan.

Duurzaam beheer heeft meerdere voordelen. Niet alleen betekent het een zo goed mogelijke inzet van kapitaal, ook zorgt het voor een blijvend hoge emotionele waarde van bomen in de openbare ruimte. Bomen gaan immers meerdere generaties mee en hebben waarde in de zin van:

- Ondersteuning van stedenbouwkundige structuur
- Gezondheidsbevordering
- Economische waardevermeerdering
- Verbetering van klimaat en ecologie

Ad 4: Dereguleren van kapaanvragen

De gemeente is zuinig op haar groene woonomgeving en streeft naar minder, maar wel duidelijke en goed handhaafbare regels. Het draagvlak voor kapvergunningen wordt groter, wanneer dit beperkt blijft tot specifiek benoemde, beschermwaardige bomen. Voor overige bomen, vooral die van particulieren, is geen kapaanvraag of – vergunning meer nodig. Een nieuwe Bomenverordening vereenvoudigt de procedure en past in de procedure van de omgevingsvergunning (WABO).

Intentieverklaring: bomen zijn onmisbaar

Bomen zijn door hun lange levensduur dragers van de groene hoofdstructuur van de bebouwde omgeving. Binnen en buiten de bebouwde kom bepalen bomen het straatbeeld.

Het belang van bomen:

- ze zijn van wezenlijk belang voor de kwaliteit van de openbare ruimte
- ze verbeteren de leefbaarheid van wijken
- ze zijn van belang voor de fysieke en emotionele gezondheid van mensen
- ze verhogen de economische aantrekkingskracht van een gemeente
- ze dragen in belangrijke mate bij aan de biodiversiteit van het milieu.

Deel I Beleid

2 Achtergrond en vraagstelling

2.1 Inleiding: achtergrond en vraagstelling

Stichtse Vecht is op 1 januari 2011 ontstaan door samenvoeging van de gemeenten Loenen, Breukelen en Maarssen. Een uniform bomenbeleid en de procedures rondom het onderzoeken en verlenen van kapvergunningen (omgevingsvergunning kappen) moeten voor de nieuw ontstane gemeente nog ingesteld worden. Voordat per 1 januari 2013 de tot dan toe vigerende verordeningen van de voormalige gemeenten zouden vervallen heeft de gemeenteraad destijds besloten de Bomenverordening Maarssen te bekrachtigen voor het gebied van de voormalige gemeente Maarssen en de kapregels in de APV van kracht verklaard voor het gebied van de voormalige gemeenten Breukelen en Loenen. Met de vaststelling van de Bomenverordening Stichtse Vecht en het achterliggende beleid kunnen de gebiedsgerichte regels vervallen.

De voormalige gemeente Maarssen stelde voor haar bomen de Visie en het Bomenstructuurplan “Bomen in Beeld, bomenbeleid 2010-2020” op en in samenhang hiermee de Bomenverordening, afgestemd op de Omgevingsvergunning. Het geheel functioneert naar tevredenheid en is daarom de onderlegger voor dit plan. De visie en de daarmee samenhangende Bomenverordening zijn vrijwel integraal overgenomen. De gebruikte werkwijze om de boomstructuur te bepalen is de basis voor de boomstructuur in de nieuwe gemeente. Nieuw in dit beleid is dat naast de actuele bomenstructuur en de monumentale bomen ook de historische structuren worden beschreven en beschermd.

2.2 Doel: bomenbeleid vastgelegd en juridisch kader helder

Bomen bepalen voor een groot deel het groene uiterlijk van de gemeente Stichtse Vecht en leveren een grote bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving. Hoe de gemeente omgaat met de inrichting en het beheer van bomen, is bepalend voor de toekomst van het bomenbestand. Een helder en praktisch bomenbeleid stelt enerzijds de toekomst voor waardevolle bomen veilig en vermindert anderzijds de administratieve druk. Het bomenbeleid van Stichtse Vecht kent daarvoor in de toekomst nog maar drie typen bomen of boomstructuren:

- Bomen of houtopstanden die niet meer worden beschermd ('kapvergunningvrij');
- Beschermd bomen of houtopstanden die niet mogen worden gekapt, tenzij hier zwaarwegende argumenten voor zijn. Dit zijn de bomen die tezamen de boomstructuur vormen en de monumentale bomen. Ze kunnen zowel overheids- als particulier eigendom zijn. Deze bomen en houtopstanden zijn opgenomen op de 'Groene Kaart en/of op de kaart 'Boomstructuur' in deze notitie.

De bescherming van bomen krijgt vorm door de Bomenverordening, de algemene voorwaarden van de WABO¹ en het gemeentelijk beleid, vastgelegd in deze notitie.

2.3 Opstellers

Het plan is opgesteld door Buiten de Perken, in samenwerking met Mariëlle Piels Ontwerp & Advies Buitenruimte en met de gemeente Stichtse Vecht. Begin 2015 is het plan aangevuld met gegevens uit de inventarisatie van het historisch groen door SB4

De gemeentelijke werkgroep:

- Dhr. E. Broeke, mevr. S. Wierstra, dhr. J. Haarman (bomenbeleid)
- Mevr. V. van den Bergh en dhr. N. van den Berg (historisch groen)

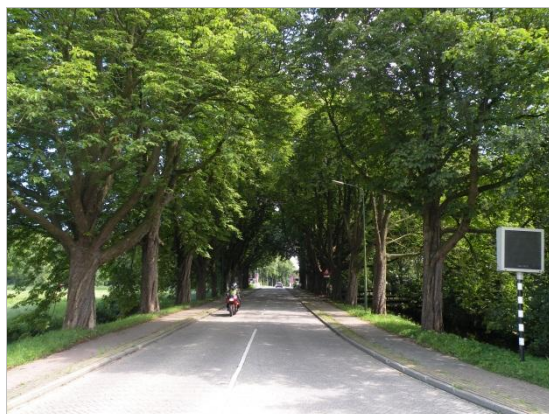
De werkgroep van Buiten de Perken:

- Mw. E.M. Kaspers - projectleider en adviseur
- Mw. M. Piels - adviseur en ontwerper

¹ Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht

Boomstructuur ondersteunt stedenbouwkundige structuur

Boomstructuur begeleidt verkeer

Uitzicht op groen goed tegen stress

Bomen verbeteren de luchtkwaliteit

Uitzicht op groen en water vergroot de waarde van woningen

Bomen zijn drachtplanten voor insecten; hier lindebloesem(bijen)

3 Visie op bomen

Een visie is nodig om voor de lange termijn een doel en kader te formuleren. Bomen zijn door hun grootte en lange levensduur essentiële dragers van de hoofdstructuur van de bebouwde omgeving.

3.1 Bomen zijn onmisbaar

Binnen en buiten de bebouwde kom bepalen bomen het straatbeeld. Ze zijn van wezenlijk belang voor de kwaliteit van de openbare ruimte en verbeteren de leefbaarheid van wijken, de gezondheid van mensen, de economische aantrekkingskracht van een gemeente en de biodiversiteit van het milieu.

Bomen hebben emotionele waarde. Mensen vinden ze gewoon mooi of zien er de belichaming in van de natuur. Mensen kunnen zich verbonden voelen met bomen. De emotie kan ook negatief geladen zijn: er vallen bladeren of vruchten uit, wortels drukken bestrating op of ze huisvesten lawaaierige vogels. Bomen zijn de meest duurzame groene elementen van de openbare ruimte. Daarom moet het beheer van bomen gericht zijn op een duurzame ontwikkeling.

3.2 Functies van bomen

3.2.1 Bomen ondersteunen de stedenbouwkundige structuur

De boomstructuur ondersteunt de stedenbouwkundige inrichting. Hoofd- en nevenstructuren worden met bomen verduidelijkt. Bomen zijn door hun afmetingen de dragers van de groenstructuur, ondersteund door beplanting en gras.

De boomstructuur verbetert de verkeersveiligheid. Bomen hebben, mits goed geplaatst, een verkeersremmende werking en versterken oriëntatie- en herkenningspunten of zijn dit zelf.

De soortkeuze van bomen versterkt de relatie met het omliggende landschap of versterkt het karakter met de onmiddellijke omgeving. Een dorpsplein met kastanjes geeft een wezenlijk andere sfeer dan met populieren. Door de juiste ontwerpkeuze te maken, kunnen bomen accenten maken of juist zaken camoufleren. Een goede boomstructuur is belangrijk voor de duurzame aanwezigheid van bomen. De toekomstverwachting van de bomen wordt hiermee groter.

3.2.2 Bomen bevorderen de gezondheid

Veel mensen kennen uit eigen ervaring het prettige effect van een uitzicht op bomen of een wandeling door een park. Verblijf in een 'groene' omgeving is gunstig voor gezondheid en welbevinden:

- Uitzicht op groen helpt mensen sneller te herstellen van stress of ziekte.
- De kans dat bewoners zich gezond voelen is in groene gebieden 1,5 keer zo groot als in minder groene woonomgevingen.
- De aanwezigheid van groen zorgt voor 25% minder depressies, 15% minder neklachten,
- 15% minder migraine en ernstige hoofdpijn en 23% minder astma/COPD.

Bomen halen veel verontreiniging uit de lucht. Bomen filteren fijnstof, nemen schadelijke gassen zoals stikstofdioxide en ozon op en verbeteren daarmee de luchtkwaliteit. Aangetoond is dat een relatief kleine stadsboom (van 30 cm doorsnede) al de hoeveelheid fijnstof van 3.300 autokilometers per jaar afvangt.

Luchtverontreiniging is het hoogst langs drukke wegen (bebouwde kom, snelwegen) en juist daar zijn bomen nodig. De precieze bijdrage van bomen aan de luchtkwaliteit is onderwerp van studies, de resultaten worden steeds duidelijker: een gordel van bomen met laagblijvende struiken eronder langs drukke wegen verlaagt de achtergrondconcentratie van fijn stof in de bebouwde gebieden erachter.

3.2.3 Bomen verhogen de economische waarde

De waarde die bomen vertegenwoordigen, is af te leiden uit de waarde van groen in het algemeen. Uit vele studies van de afgelopen jaren blijkt, dat woningen in een groene omgeving veel beter in de

markt liggen. Een huis aan een plantsoen of park is 5% tot 6% meer waard dan een huis zonder aangrenzend groen. De ligging van woningen aan groen en water levert zelfs 15% meer op. (Alterra rapport 959, 2004). Dat is prettig voor huiseigenaren en voor de gemeente (verhoogde inkomsten OZB).

Een aantrekkelijke plaats heeft aantrekkingskracht op de vestiging van inwoners met hogere- en middeninkomens, op winkelend publiek en toeristen, wat de economie weer stimuleert. De groene kwaliteit van de openbare ruimte verbetert het economische vestigingsklimaat voor bedrijven. Vooral kennisbedrijven vestigen zich liever in een groene omgeving.

3.2.4 Bomen verbeteren het klimaat en verhogen de ecologische waarde

Planten in het algemeen en bomen in het bijzonder zetten schadelijke gassen (veroorzakers van klimaatverandering) om in zuurstof. Een groene omgeving verhoogt de waterbergingscapaciteit, belangrijk in tijden van overvloedige regenval, en filtert regenwater dat terecht komt in oppervlaktewater.

Bomen temperen met hun biomassa op warme dagen de temperatuur en verdampen vocht. Samen met de schaduwwerking zorgen ze voor een aangenamer klimaat. De klimaatontwikkeling manifesteert zich onder meer in lange droge en zeer warme perioden in de zomer. Hittestress is daardoor een van de effecten van die ontwikkeling. Vooral kwetsbare groepen, zoals ouderen kunnen daarvan ernstige hinder ondervinden. Ze hebben een kleine bijdrage aan het dempen van geluid.

Bomen, vooral inlandse soorten, zijn gastheer voor vele planten en dieren uit de natuur en spelen een grote rol in de ecologische kringloop. Ze zijn aantrekkelijk voor allerlei soorten zoogdieren, vogels en insecten en voor belangrijke kleine organismen zoals schimmels, mossen en korstmossen.

3.2.5 Monumentale bomen leveren grote bijdrage

Sommige bomen vallen bijzonder op vanwege hun hoge ouderdom, imposante grootte en mooie of bijzondere uitstraling. Deze monumentale bomen geven ieder individueel een grote bijdrage aan de groene buitenruimte. Een monumentale boom heeft een kroon die al snel 3x groter is dan een gemiddelde boom en levert daarmee een 3x zo grote bijdrage aan bijvoorbeeld het vastleggen van stikstofdioxide en fijn stof: gelijk aan tienduizend autokilometers per jaar.

Monumentale bomen staan zowel op gemeentelijk als op particulier grondgebied. De gemeente Stichtse Vecht maakt zich sterk voor het behoud van alle monumentale bomen. Dit soort bomen worden extra beschermd door ze in de Bomenverordening (lijst beschermde houtopstand Groene Kaart) op te nemen. Het is logisch dat in de oude kernen en de landgoederenzone meer bomen op de lijst staan, dan in de jonge kernen en wijken.

Foto: monumentale bomen zijn beeldbepalend (Nieuwer ter Aa)

3.2.6 Bomen en andere houtopstanden kunnen van historisch belang zijn

Groenstructuren en –elementen kunnen cultuurhistorisch van belang zijn vanwege hun ouderdom, vanwege de markering van historische plekken en structuren in het landschap, vanwege het onderdeel zijn van een groter geheel of monumentaal ensemble, of onderdeel zijn van een (compositorisch) samenhangend complex.

4 Groeiplaats

Voor bomen is een goede ondergrondse en de bovengrondse groeiplaats van essentieel belang voor de ontwikkeling tot een gezond en volwassen exemplaar. Bij (her)inrichting van de openbare ruimte moet er voldoende groeiruimte voor bomen worden gereserveerd. Gebrek aan ondergrondse groeiruimte is soms op te vangen met technische maatregelen.

4.1 Ondergrondse groeiruimte

4.1.1 Vier bodems bepalen de mogelijkheden voor bomen

De bodems van het grondgebied van Stichtse Vecht bestaan grofweg uit vier soorten:

1. De **oeverwallen**, bestaande uit vruchtbare lichte klei (zavel) met een gunstige vochtvoorziening. De kernen Oud Zuilen, Maarssen, Breukelen, Nieuwersluis Loenen a/d Vecht, Vreeland en Nigtevecht liggen op de oeverwal van de Vecht. Nieuwer ter Aa ligt op de oeverwal van de Aa en Loenersloot ligt op de oeverwal van de Angstel. Op deze wallen zijn de groeiomstandigheden van nature goed. Bijna alle boomsoorten groeien hier goed; de parken en de buitens illustreren dat.
2. De vruchtbare **komklei** met slechte afwatering. Wat verder van de Vecht maar nog steeds evenwijdig lopend aan de rivier ligt zware klei, komklei genaamd (bijvoorbeeld onder Maarssenbroek). In regenachtige perioden raakt de bodem snel verzadigd door water, dat de zuurstof uit de bodem verdringt. Het gevolg is oppervlakkige beworteling, een verminderde zuurstofopname en verminderde vitaliteit van de bomen. De bomen hebben hier een groot groeioppervlak nodig.
3. De zurige **veengronden** met een hoge grondwaterstand van het veenweidegebied. Dat leidt tot moeizame beworteling waar enkele boomsoorten als els en wilg tegen bestand zijn; maar het veenweidegebied is van nature boomarm.
4. De arme en moeilijk doorwortelbare **opgebrachte zandgronden** van nieuwbouwwijken. Voor de aanleg van nieuwe woonwijken (o.a. Maarssenbroek, Breukelen Noord) is een dikke laag zand opgebracht. Voor bomen is dat een erg arme grondslag om in te groeien. Ze bereiken dan nooit hun potentiële eindgrootte en/of zitten niet goed in hun blad. De wortels gaan naar voedsel zoeken en vinden die vooral in de bovenste centimeters van de bodem. Hier is de meeste voeding aanwezig door bijvoorbeeld verteerde groenresten (bladval) en depositie van stikstofdioxide uit de lucht. In gras of heestervakken is dit geen probleem. Vlak onder verharding wel: de wortels drukken de verharding op. Dat is in sommige nieuwbouwwijken een bekend probleem.

Wortelopdruk als gevolg van gebrek aan goede ondergrondse groeiruimte

4.1.2 Concurrentie van kabels en leidingen

Op dezelfde plaatsen waar bomen zijn geplant, liggen vaak kabels en leidingen. Deze nemen ruimte in, moeten regelmatig vervangen of gerepareerd worden of er lekken schadelijke stoffen uit. Dit kan nadelig zijn voor de bomen. Vaak worden bij het graven van sleuven boomwortels beschadigd of geheel doorgezaagd. Vitale bomen kunnen kleine schade gemakkelijk afsluiten en overgroeien. Maar als de vitaliteit minder is en/of de schade te groot, kunnen de wonden een ingang vormen voor schadelijke bacteriën. In extreme gevallen wordt het wortelpakket te klein voor de boom en sterft (een deel van) de boom af of wordt deze instabiel.

Andersom zijn bomen ook in staat rioleringen schade toe te brengen: hun wortels zijn op zoek naar water en doordringen de buis en kunnen daardoor scheuren en breuken veroorzaken.

Foto: boom met goede ondergrondse groeiomstandigheden

Foto: het gevolg van te weinig groeiruimte. De bomen links van de weg, in het vak in het midden en rechts van de weg zijn even oud!

4.1.3 Technische mogelijkheden

Het creëren van goede ondergrondse omstandigheden is afhankelijk van de beschikbare ruimte, financiën en technieken. De bepalingen voor gebruikte materialen in de principedetails zullen worden toegepast aan de hand van de Boommonitor Online van het Norminstituut Bomen.

Voor monumentale bomen en bomen die onderdeel uitmaken van de Hoofdstructuur wordt een omlooptijd aangehouden van 80 jaar en een optimale groeiruimte.

Voor bomen die onderdeel uitmaken van de nevenstructuur wordt een omlooptijd aangehouden van 60 jaar en een optimale groeiruimte.

Voor bomen die onderdeel uitmaken van de buurtstructuur wordt een omlooptijd aangehouden van 60 jaar en een redelijke groeiruimte.

Voor bomen die geen onderdeel uitmaken van de boomstructuur wordt een omlooptijd aangehouden van 40 jaar en een marginale groeiruimte.

Aanbevelingen:

- De voorwaarden voor een goed ontwerp en realisatie van een geschikte groeiplaats worden vastgesteld aan de hand van Hoofdstuk 1 t/m 7 van het Handboek bomen. In bijlage 3 wordt hier een nadere omschrijving van gegeven.
- Grondverbetering toepassen bij groeiachterstanden, bijvoorbeeld ploffen en bemesten van bomen.

- In nieuwe projecten kabels en leidingen zoveel mogelijk in één tracé leggen. Dit tracé moet dan ver genoeg van de boom af liggen. Minimale afstanden tot een tracé zijn aangegeven in artikel 2.50 van het Handboek Bomen.
- Bij werkzaamheden aan kabels en leidingen worden de wortels zoveel mogelijk behouden, met name binnen de kroonprojectie. Dit kan door een ander tracévoor te schrijven (zie vorig punt) of door de kabel of leiding er onder door te 'spuiten'. Verder is het van belang om wortels zo kort mogelijk bloot te laten liggen. Toezicht hierop moet intensief worden uitgevoerd. Voor aanvang projecten zal een Boom Effect Analyse (BEA) moeten worden opgesteld zoals omschreven in hoofdstuk 16 van het Handboek Bomen. De werkzaamheden rond bomen worden uitgevoerd volgens Hoofdstuk 2 van het Handboek Bomen
- Zonder (betaalbare) alternatieven: boombeplanting verwijderen, kabels en leidingen in leidingenstraat aanleggen en bomen opnieuw planten met goede ondergrondse omstandigheden.
- Toezicht houden tijdens het werk, waarbij gelet wordt op naleving van de bomenposter "werken rond bomen" van het Norminstituut Bomen opgenomen in Bijlage H2 van het handboek bomen.

Een goede groeiplaats bevat voldoende water, zuurstof en voeding in de vorm van organische stof en mineralen. Dit vormt de basis voor groei en leven van bodemflora (schimmels en bacteriën), wat de boom helpt om voedsel op te nemen. Indien één van deze basisvoorwaarden ontbreekt, is er geen leven en wortelontwikkeling mogelijk in de bodem. Dat is met name in bestrating het geval.

Als men in bestrating bomen wil planten, is de keuze:

- Of een goede groeiplaats creëren.
- Of geen bomen planten.

4.2 Bovengrondse groeiruinthe

De beschikbare bovengrondse ruimte is mede maatgevend voor de keuze van de boomsoort. Bovengrondse ruimte is nodig voor een goede kroonontwikkeling en het voorkomen van overlast. Bij de keuze van de boomsoort houden we rekening met: de eindgrootte van de boomkroon, afstand tot gevels, afstand tot verkeerselementen (verlichtingsarmaturen!) en gewenste vrije doorrijhoogte voor verkeer. In de Bomenmonitor Online kan worden weergegeven wat de invloed is van het kroonvolume op de omgeving.

Gebrek aan bovengrondse groeiruinthe is alleen op te vangen door de bomen in vorm te snoeien. Dit is kostbaar en levert vaak een ongewenst beeld op. Het zal slechts in specifieke situaties wenselijk zijn. Bijvoorbeeld leibomen dicht op gevels of in verstedelijkte situaties met beperkte groeiruinthe, waar toch behoefte is aan bomen (grachten Maarssen).

5 Beleid voor beschermde houtopstanden

5.1 Aanvankelijke verschillen tussen voormalige gemeenten binnen Stichtse Vecht

De voormalige gemeenten kenden ieder een andere beschermingswijze voor bomen.

Op Loenens en Breukelens grondgebied geldt thans (begin 2015) via de APV een algemeen kapverbod, enkele gebruikelijke uitzonderingen (sparren, vruchtbomen) daargelaten.

In Maarssen geldt thans de Bomenverordening Maarssen, waarbij bomen kapvergunning vrij zijn, tenzij ze zijn opgenomen op de Groene Kaart. Op de Groene Kaart staan dus de beschermde houtopstanden, dat zijn de gemeentelijke bomen die samen de boomstructuur vormen en aangewezen, monumentale bomen.

Met de vaststelling van dit bomenbeleid geldt er één regeling en één visie voor de gemeente Stichtse Vecht.

Deregulering: vereenvoudiging van beleid en regels

Voor het kappen van een boom moet nu in Breukelen en Loenen een kapvergunning worden aangevraagd door de eigenaar (particulieren zowel als gemeente). Dit kost de aanvragers tijd, moeite en geld (leges). Particuliere eigenaren hebben bovendien weerstand tegen de verplichting om een kapvergunning te moeten aanvragen voor hun eigen boom. De beoordeling en afhandeling kost de gemeente veel tijd en geld, wat maar gedeeltelijk gedekt wordt door de leges. Bovendien wordt in de meeste gevallen (>95%) de vergunning verleend. Dit zijn vooral bomen in particuliere tuinen of het betreft bomen op gemeentelijk terrein, welke om verschillende redenen niet te handhaven zijn.

Het draagvlak voor kapvergunningen wordt groter, wanneer dit beperkt blijft tot specifiek benoemde, beschermwaardige bomen of historische structuren.

Overlappen tussen gemeentelijke, provinciale en landelijke regels worden zoveel mogelijk voorkomen. Soms is een zekere overlap niet helemaal uit te sluiten.

Met de nieuwe verordening blijven aanvragen om beschermde bomen te kappen behandeld volgens de procedure van de omgevingsvergunning (WABO).

5.2 Regelingen van Rijk en Provincie ter bescherming van houtopstanden

5.2.1. Boswet

Bossen en grote houtopstanden buiten de bebouwde kom zijn in Nederland beschermd via de Boswet. Sinds 2015 mag er geen overlap meer bestaan tussen Boswet en provinciale en gemeentelijke verordeningen. Zie verder Bijlage 1 Kaderstellend beleid. De Boswet zal binnen afzienbare tijd (naar verwachting eind 2015) opgaan in de nieuwe Wet Natuurbescherming, die de Boswet, de Flora en faunawet en de Natuurbeschermingswet tot één geheel bundelt.

5.2.2 Provinciale Landschapsverordening

In de Landschapsverordening van de provincie Utrecht worden regels gesteld ter bescherming van de kwaliteit van het landschap en de natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden. Hoofdstuk 5 van deze verordening betreft de beschermde kleine landschapselementen. Sinds medio 2015 is het resultaat van de inventarisatie in de vorm van de Waardenkaart kleine landschapselementen door Gedeputeerde Staten van Utrecht vastgesteld. Dat betekent dat het

verboden is om de op de kaart opgenomen elementen te beschadigen, te vernietigen of zo slecht te (laten) onderhouden dat instandhouding gevaar loopt.

5.2.3 Monumentenwet

De gemeente kent diverse rijks- en gemeentelijke monumenten, waarbij gronden, met hierop aanwezig historisch groen, zijn aangewezen als monument. Dit zijn de als complex historische buitenplaats aangewezen gronden, de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en een aantal historische begraafplaatsen. Voor deze monumenten betekent het dat het niet zomaar is toegestaan houtopstanden te kappen zonder een hiertoe verkregen omgevingsvergunning op grond van de monumentenwet.

Voor deze monumenten geldt echter ook de werking van de bomenverordening met bijbehorende regelgeving. Dit omdat de regelgeving uit de monumentenwet een andere werking heeft dan de bomenverordening. Er worden andere toetsingscriteria gehanteerd. Het zou dus niet volstaan om uitsluitend de monumentenwet te laten gelden.

5.3 Nieuwe situatie Stichtse Vecht: Beschermde houtopstand

Belangrijkste bomen worden beschermd

De gemeente is zuinig op haar groene woonomgeving en streeft naar minder, maar wel duidelijke en goed handhaafbare regels. Bomen zijn belangrijke dragers van het groen. De belangrijkste boombeplantingen worden beschermd als Beschermde houtopstand en op de Groene Kaart vastgelegd.

Een boom krijgt de status van **Beschermde houtopstanden** wanneer hij voldoet aan criteria, namelijk:

1. De boom maakt onderdeel uit van de boomstructuur in de openbare ruimte of;
2. De boom is monumentaal (gemeentelijk of particulier eigendom) of;
3. De boom is onderdeel van een groenstructuur die historisch waardevol is of van een boomzone die beeldbepalend is voor de groenstructuur van de gemeente.

Op de Boomstructuurkaart als onderdeel van deze rapportage staat de boomstructuur in grote lijnen. De **Groene Kaart** is veel gedetailleerder: hierop zijn ook alle monumentale bomen individueel herkenbaar.

In de **Bomenverordening** wordt bepaald, dat voor de bomen voor bomen of andere houtopstanden van de Groene Kaart een kapverbod geldt. Vergunningen tot het vellen van beschermde houtopstand worden met grote terughoudendheid en slechts onder voorwaarden verleend. Specifiek beheer als knotten van knotbomen, het afzagen van hakhout en het bijhouden van leibomen blijft uiteraard zonder vergunning mogelijk.

Andere bomen kapvergunningsvrij; gemeentelijke bomen wel beleidsregel

Alle andere bomen worden kapvergunningsvrij. Dat zijn vrijwel alle particuliere bomen. Alleen monumentale particuliere bomen en houtopstanden die zijn aangemerkt als onderdeel van een historische groene structuur zijn in de nieuwe situatie beschermd. Maar ook veel gemeentelijke bomen hebben geen bescherming meer, namelijk wanneer ze niet monumentaal zijn en niet tot een structuur behoren. Kapvergunningsvrij zijn vooral bomen in woonstraten en plantsoenen. De gemeente wil wel degelijk zorg dragen voor het voortbestaan en goed onderhouden van deze bomen. Juist voor deze bomen gaat de beleidsregel gelden genaamd "Beleidsregel niet-beschermde bomen".

Samengevat bestaat het nieuwe beleid voor de bescherming van houtopstanden uit:

1. Bomenverordening 2015, inclusief de Groene Kaart met bijbehorend register;

2. Beleidsregel criteria beschermde houtopstanden 2015 ;
3. Beleidsregel niet-beschermde houtopstanden 2015.

Ondersteunende beleidsnota's zijn:

4. Bomenbeleid- en structuurplan 2015-2035;
5. Historisch groen in de gemeente Stichtse Vecht (2015).

5.4 Bomenverordening

Omdat beschermde bomen niet voor niets een speciale status hebben, wordt een kapvergunning alleen verleend na een grondige afweging. Redenen voor het verlenen van een kapvergunning voor een boom zijn slechts:

- De boom moet geveld krachtens de Plantenziektewet of krachtens een aanschrijving van Burgemeester en wethouders.
- Een zwaarwegend maatschappelijk belang weegt op tegen duurzaam behoud van de beschermde houtopstand.
- Naar boomdeskundige maatstaven is instandhouding niet langer verantwoord ter voorkoming van letsel of schade.

Bij een kapvergunning mag een herplantplicht opgelegd worden. De gemeente mag aan de te herplanten boom eisen stellen t.a.v. bijvoorbeeld termijn, plantplaats en soort.

De Bomenverordening biedt criteria voor het opleggen van een schadevergoeding, wanneer schade wordt toegebracht aan een beschermde houtopstand.

Er zijn diverse regelingen van kracht van zowel Rijk, provincie als gemeente, die houtopstanden beschermen. Een uitgangspunt bij het opstellen van de Groene kaart is om dubbele bescherming te vermijden door geen houtopstanden op te nemen die al door een andere regeling worden beschermd.

De andere instrumenten die houtopstanden beschermen zijn: de Boswet, de Monumentenwet en de Landschapsverordening provincie Utrecht. Voor de Monumentenwet en de Landschapsverordening provincie Utrecht geldt dat de contouren zijn aangegeven op de Groene Kaart. Dat heeft een signaleringsfunctie dat de betreffende houtopstand beschermd door een andere regeling. Voor de Boswet geldt dat er een extra toets nodig is om te bepalen of de Bomenverordening of de Boswet de betreffende houtopstand beschermt. Deze toets zal pas plaatsvinden als er een concrete aanvraag ligt, omdat het ondoenlijk is om dat vooraf te doen.

5.5 Beleidsregel criteria beschermde houtopstand

Een boom krijgt de bijzondere status van 'Beschermd houtopstand' als deze onderdeel uitmaakt van de stedelijke of cultuurhistorische Boomstructuur of als deze een monumentale boom is. De beschermde houtopstand wordt herkenbaar opgenomen in de Groene Kaart en in het bijbehorend register. De kaart wordt minimaal eens per 4 jaar en maximaal eens per 2 jaar geactualiseerd en herzien. Om een Beschermd houtopstand te worden moet deze voldoen aan de criteria van de 'Beleidsregel criteria beschermde houtopstanden 2015', die door het college van burgemeester en wethouders dient te worden vastgesteld.

5.6 Beleidsregel niet beschermde houtopstand

De meeste bomen, zowel particulier als publiek, zullen geen formele bescherming meer hebben. De angst dat dat leidt tot een kaalslag in de wijken is ongegrond. Ervaringen in andere gemeenten, waaronder Maarssen, met een vergelijkbare verordening tonen dat aan. Het belang van bomen is breed gedragen. Mensen zijn in het algemeen blij met de bomen in hun tuin en zijn er trots op. De gemeente beschouwt de bomen, ook de onbeschermde, als belangrijke en volwaardige onderdelen van de openbare ruimte.

De stedenbouwkundige opbouw van een wijk bepaalt in belangrijke mate hoeveel ruimte er is voor bomen. Dat geldt zeker ook voor de openbare ruimte. Te veel bomen in verhouding tot de ruimte en functie van het openbaar gebied leidt op den duur tot problemen als groeistoornissen en overlast. Het verwijderen van bomen is soms nodig en/of door velen gewenst als er ernstige overlast optreedt bijvoorbeeld in de vorm van te veel schaduw, opgedrukte verharding, ernstige vervuiling door vruchten, benodigde ruimte voor andere functies, etc.

Gezien het belang van bomen is overlast in geringe mate géén reden om in te grijpen. Er zal altijd een zekere mate sprake zijn van subjectieve beoordeling van de mate van overlast. Conform vaste rechtspraak inzake overlast en hinder door bomen dient iedereen een zekere mate van naburige hinder te dulden en te dragen. Enkel in het geval van disproportionele hinder door publieke bomen neemt de gemeente maatregelen. Deze hangen van de ernst van de overlast, de mogelijke oplossingen en de aanwezigheid of mogelijkheid van compenserend groen. Uiteraard spelen ook kosten (budgetten en prioriteiten) een rol.

In elk geval wordt er niet ingegrepen indien de overlast bestaat uit:

- normale bladval inclusief val van bloesems;
- normale vruchtval inclusief zaad- en pluival;
- aanwezigheid van enkele vogelnesten of rustplaatsen van vogels;
- aanwezigheid van vleermuizen;
- schaduwhinder van korte duur (enkele uren);
- schaduwhinder in delen van tuinen, erven en op niet bewoonde bouwwerken;
- normale groene of algenaanslag op bestrating, muren, daken, enz.
- normale tijdelijke overlast door insecten in bomen inclusief honing- en roetdauw.

Het gebruik van zonnepanelen door particulieren is flink toegenomen. De schaduw van bomen kan beperkend werken op het rendement van de zonnepanelen. Bij de plaatsing hiervan dient men rekening te houden met een gereduceerde opbrengst en eventuele groei van de boom. Bomen zullen niet verwijderd of gesnoeid worden om de opbrengst van zonnepanelen te vergroten.

Bij nieuwe situaties en herinrichtingen zal er rekening gehouden moeten worden met de plaatsing van zonnepanelen, door de plantplaats en boomgrootte af te stemmen op de omgeving en het structuurplan.

Snoei van bomen geniet de voorkeur boven bomen verwijderen.

“Snoei” in de vorm van toppen of halveren is nooit een optie;

Kandelaber en het snoeien van een vrij uitgroeijende boom tot vormboom in principe niet.

Het streven is altijd gericht op minimaal behoud van de “hoeveelheid boom”. Dit kan ook leiden tot een oplossing waarbij een aantal kleinere bomen, slecht groeiend of overlast gevend, worden vervangen door een of enkele exemplaren van een grotere boomsoort op een gunstigere plek. De impact (beeld, milieu, waardering) van een grote boom is vaak hoger dan die van een aantal kleinere bomen samen.

5.7

Voorschriften ter bescherming tegen beschadiging

Alle bomen in het openbaar gebied van Stichtse Vecht moeten beschermd worden tegen beschadiging. In het bijzonder in parkeersituaties, tijdens maaiwerkzaamheden en op bouwlocaties.

Bomen op **parkeerplekken** worden door de gemeente, indien noodzakelijk, voorzien van speciale voorzieningen om schade door aanrijding te voorkomen.

Tijdens het maaien van gras kan schade aan de stam van de boom ontstaan. Ter voorkoming van deze schade staan maatregelen in het (maai)bestek, waaraan de aannemer zich moet houden. Er is een boeteclausule op het overtreden hiervan.

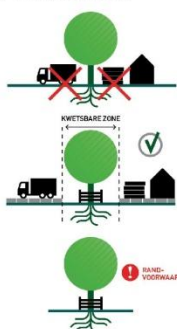
Voor bouwlocaties geldt voor de te handhaven bomen de toepassing van bescherming, zoals beschreven op de poster “Werken rond Bomen” van de Vereniging Stadswerk en het Norminstituut Bomen en vastgelegd in Hoofdstuk 2 van het Handboek Bomen

Beschermde bomen kunnen door de gemeente extra beschermende maatregelen toegewezen krijgen bij bouwactiviteiten.

BOMENPOSTER

WERKEN ROND BOMEN

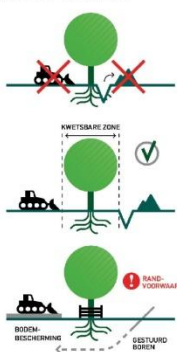
OPSLAG, PARKEREN EN TRANSPORT

Voor opslag, parkeren en transport gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld het plaatsen van drukverdelende rijplaten.

1 Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

GRAVEN, OPHOGEN EN ANDERE BODEM-BEWERKINGEN

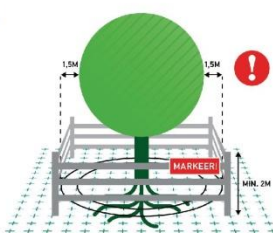

Voor graven, ophogen en bodembewerking gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld minimale graafafstanden en wortelbescherming.

1 Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

Kabelgoten, mantelbuizen en gestuurd boren bieden soms een goed alternatief. Let bij grond- en graafwerkzaamheden ook op kabels en leidingen (KLIC-melding, WION).

KWETSBAAR BOOMZONE

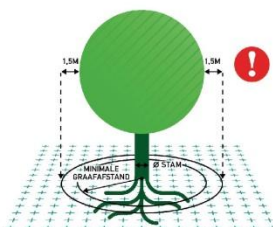
1 Werkzaamheden en de opslag van materiaal en materieel zijn binnen de KWETSBAAR BOOMZONE alleen toegestaan MET TOESTEMMING (goedgekeurd Werkplan).

RANDVOORWAARDEN EN EISEN

- 1 Plaats een niet-verplaatsbare fysieke bescherming rond de boom (vanaf 10 cm tot minimaal 2 m boven het maaiveld) en markeer deze als beschermd boomgebied.
- 2 Binnen elke kwetsbare boomzone zijn de uitvoering van werkzaamheden en de opslag van materiaal en materieel alleen toegestaan met toestemming via een door de opdrachtgever of directie goedgekeurd Werkplan.
- 3 Binnen elke kwetsbare boomzone gelden randvoorwaarden die uitgewerkt moeten zijn in het goedgekeurde Werkplan. Deze randvoorwaarden worden in de regel opgesteld aan de hand van een Bomen Effect Analyse (BEA).
- 4 Het Werkplan vermeldt gedetailleerd (per boom) wanneer, op welke wijze, volgens welke randvoorwaarden en met welk materieel en welke hulpmiddelen werkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone moeten worden uitgevoerd.
- 5 Werkzaamheden mogen de duurzame instandhouding van de boom nooit in gevaar brengen.
- 6 Graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone zijn uitsluitend toegestaan met toestemming via het goedgekeurde Werkplan.

LEIDRAAD MINIMALE GRAAFAFSTANDEN (INDICATIEF)

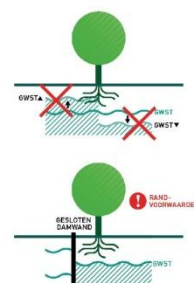
Stam Ø	Minimale graafafstand vanuit het hart van de stamvoet	Eenzijdige wortelontwikkeling of scheefstaande boom (trekzijde)
20 cm	> 1,25 m	2,0 m
40 cm	> 1,50 m	2,5 m
60 cm	> 1,75 m	3,0 m
80 cm	> 2,25 m	3,5 m
100 cm	> 2,50 m	4,0 m
150 cm	> 3,50 m	5,0 m

1 Kwetsbare boomzone = Kroonprojectie + 1,5 meter

Kijk voor aanvullende informatie over randvoorwaarden en een goedgekeurd Werkplan op: www.bomenposter.nl

BRONBEMALING EN VERANDERINGEN IN GRONDWATERSTAND

Voor bronbemalingen en veranderingen in de grondwaterstand gelden zowel binnen als buiten de kwetsbare boomzone randvoorwaarden. Bijvoorbeeld het toepassen van een gesloten bronbemaling.

1 Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

VLOEISTOFFEN EN GASSEN

Bodemvreemde gassen en vloeistoffen kunnen grote schade veroorzaken aan de groeiplaats van een boom.

Houd gassen en vloeistoffen, maar ook cementmolens en (water)afvoeren, op grote afstand van de kwetsbare boomzone!

SNOEI-WERKZAAMHEDEN

Het snoeien van bomen is alleen toegestaan met toestemming van de opdrachtgever of directie, ook wanneer er enkel sprake is van een gebroken of beschadigde tak.

Deze uitgave van Stadswerk is tot stand gekomen dankzij

Kijk voor meer info op
www.bomenposter.nl

Deel II Boomstructuur

A Stedenbouwkundige structuur

Om de boomstructuur te bepalen is gebruik gemaakt van twee hulpmiddelen: sfeerbeelden (hoofdstuk 6) en landschapstypen (hoofdstuk 7).

De sfeerbeelden en landschapstypen bepalen samen welke boomsoort en/of variëteiten gebruikt worden en het plantverband (laan, groep, dicht opeen of veel ruimte ertussen). De landschapstypen geven bovendien aanwijzingen of bomen sowieso wel thuis horen in een gebied. Zo hoorden er geen bomen tussen de voormalige jaagpaden en de rivier, rond molens en hoort het veenweidegebied open te blijven.

De stedenbouwkundige structuur is gebruikt om een hiërarchie aan te geven. De stedenbouwkundige structuur wordt bepaald door lijnen, zoals de hoofdinfrastructuur (wegen, spoor, Vecht), vlakken (parken, buurten) en punten (markante punten zoals een kerk of een plein). In hoofdstuk 8 zijn van de kernen en het buitengebied de sterke en zwakke punten van de boomstructuur opgenomen. Het hoofdstuk bevat aanbevelingen om de boomstructuur te verbeteren.

In de Boomstructuurkaart komt alles samen: sfeer, landschapstypen en stedenbouwkundige opbouw resulteren in een kaart met de gewenste boomstructuur (hoofdstuk 9).

B Historische structuur

De historische groenstructuur is opgebouwd aan de hand van specifieke landschapstypen en specifieke groenelementen.

De landschapstypen betreffen het oeverwallenlandschap langs de Vecht en het veenlandschap. In de Toelichting Historisch groen in de gemeente Stichtse Vecht (2015) wordt dit nader toegelicht. Bij het oeverwallenlandschap gaat het om typerende groene elementen van de historische dorpen, de kastelen en buitenplaatsen, de Hollandse waterlinie's en de oude infrastructuur. Waar de infrastructuur in de huidige tijd nog stedenbouwkundig van belang is kunnen historische en stedenbouwkundige structuren overlappen. In het veenlandschap gaat het om veenweidepolders, vaak met originele verkavelingstructuur en om de laagveenplassen, die behoren tot de op Europees niveau belangrijke Natura 2000 gebieden.

Specifieke groenelementen zijn bijvoorbeeld de parken en parkbossen van buitenplaatsen, beplanting behorende bij de Hollandse waterlinies, de groenstructuren van begraafplaatsen, oudere recreatiestructuren, houtkades, geriefbosjes, boomgaarden, knotwilgen en leilinden.

6 Sfeerbeelden en boomstructuur

Met sferen bedoelen we het kenmerkende verschil in uitstraling en beleving van de openbare ruimte.

De sfeer wordt bepaald door het geheel van bebouwing, stedenbouwkundige structuur, het openbaar groen en de tuinen, winkels, routes enzovoort. Bij elkaar maken al deze elementen de openbare ruimte. Het benoemen van de sfeer geeft een praktische handvat voor de ontwikkeling en instandhouding van het bomenbestand en de boomstructuur.

Voor Stichtse Vecht is gekozen voor drie sferen, die horen bij de verschillende kernen en het landelijk gebied. Binnen deze deelgebieden is natuurlijk weer onderscheid te maken, maar we kennen toch de globale sfeer toe, om zo eenduidige voorstellen voor de boomstructuur te kunnen maken.

We onderscheiden de volgende sferen:

1. Historische sfeer
2. Culturele sfeer
3. Landschappelijke sfeer

De sferenkaart is als losse bijlage ingevouwen.

Overgang van landschappelijke naar culturele sfeer (Vreeland)

Historische sfeer

Historische bebouwing

Landgoederen

Schoon en netjes

Bijzondere, markante plekken

Statige laanbeplanting

Solitaire bomen

6.1 Historische sfeer

Typering

De historische sfeer vinden we in de oude delen van de kernen en delen in het buitengebied. In Maarssen dorp, Oud-Zuilen, Kockengen, Nieuwer Ter Aa, Nieuwersluis, Nigtevecht, Loenen a/d Vecht, Loenersloot en Vreeland komen de historische sfeer en het beschermd dorpsgezicht samen. De historische sfeer is gekoppeld aan de bebouwing van voor 1940. Bijzondere gebouwen zijn grachtenpanden en herenhuizen, buitenplaatsen, kerken, molens, de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In het buitengebied is de historische sfeer herkenbaar in de oude lintdorpen, zoals Tienhoven, in de landgoederenzone langs de Vecht en enkele markante plekken, zoals de forten en kastelen.

Bij de historische sfeer moeten de elementen in de openbare ruimte op elkaar zijn afgestemd. Zo behoren klinkerverharding, boomroosters, gietijzeren banken en ander rustiek straatmeubilair tot het sfeerbeeld. De gebruiksintensiteit van het gebied is hoog, het is schoon en netjes.

De lijnen (lanen) worden gevormd door inheemse, duurzame boomsoorten van de 1ste grootte, zoals beuk, eik en linde. Ze staan bij voorkeur in gazon; soms in verharding. Ondergronds moet dan wel voor voldoende groei ruimte worden gezorgd. In principe bestaat een laanbeplanting uit twee rijen bomen; aan elke kant van de weg één; de stammen staan in een grid/ vierkant verband (recht tegenover elkaar aan weerszijden van de weg) hetgeen een statig karakter aan de laan geeft. Vormbomen, zoals leilinden, staan op een kleinere onderlinge afstand. De plantafstand is 8-10 meter, zodat ze een wand vormen met hun kronen.

In de groenstroken passen ook kleine bloeiende bomen, zoals goudenregen.

Bomen op een historisch plein kunnen goed als wand aan de rand van het plein, waarbinnen een andere functie kan zijn (markt, parkeren, terrassen). Op pleinen horen bomen van de 1ste grootte, eventueel als leiboom.

De beeldbepalende punten in de historische sfeer zijn solitaire bomen en boomgroepen van 1ste grootte bomen. Boomgroepen en solitair zijn niet op de boomstructuurkaart aangegeven.

In de historische sfeer is niet altijd ruimte voor bomen: profielen zijn er te nauw voor, of er horen geen bomen thuis zoals langs de voormalige jaagpaden of in de omgeving van molens (molenbiotoop).

Karakteristieken historische sfeer

Inrichtingselementen	Sortiment en toepassing
Bomen hoofdstructuur	Inheems 1 ^{ste} grootte: beuk, eik, linde, iep, kastanje. In lanen als tweerijige wand (8-10 m afstand), op pleinen, als solitair
Bomen nevenstructuur	Naast inheemse bomen 1 ^{ste} en 2 ^{de} grootte ook cultuurvariëteiten en andere boomsoorten. Vormbomen, fruitbomen.
Haag	Beuk, taxus en buxus, strak geschoren
(Sier)heesters	Hortensia, sering, boerenjasmijn
Rozen(perken)	Cultuurrozen
Bodem- en muurbedekkers	Klimop, muurvegetaties, vaste planten
Gras	Gazon
Overig	Bloembollen, bloembakken, stinzenplanten
Materialen	Gebakken klinkers, hardsteen, gietijzer

Cultureelrijke sfeer

Het groen heeft een esthetische functie (kijkgroen)

Of is gebruiksgroen

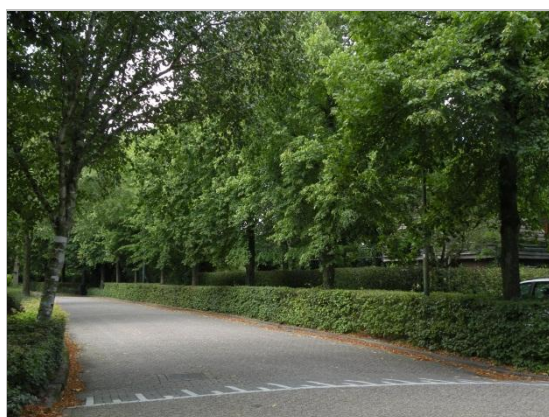
Inheemse soorten vergroten de natuurbeleving

Cultivars geven variatie

Hoofdstructuur: Eik, dubbele rijen

Nevenstructuur: Linde, 1ste grootte, enkele rij

6.2 Cultuurlijke sfeer

De cultuurlijke sfeer beslaat globaal de bebouwingszone van 1950 tot heden. Stedenbouwkundig zijn ze sterk planmatig opgezet. Functionaliteit staat centraal. De gebruiksintensiteit is gemiddeld. De cultuurlijke sfeer omvat het grootste deel van de wijken en buurten evenals de bedrijfsterreinen. In de cultuurlijke sfeer zijn de groen- en boomstructuur belangrijke dragers voor de leefbaarheid. Er is immers veel ruimte gereserveerd voor bebouwing en infrastructuur (wegen, paden, parkeren). Een deel van het groen bevindt zich in privé-tuinen. Bomen, bermen, plantsoenen en parken zorgen voor het groene beeld.

De inrichting van het openbaar groen is degelijk, de gebruikte soorten zijn duurzaam en liefst onderhoudsarm. Er is veel aandacht voor sierwaarde, natuurwaarde en vooral bruikbaarheid (parkeren, spelen, verblijven). Bij de soortkeuze en inrichting van het groen wordt rekening gehouden met het karakter van de wijk en het daarmee samenhangende tijdsbeeld en, waar van toepassing, met het karakter van het omringende landschap. Meubilair en materialen in de openbare ruimte zijn duurzaam, functioneel en esthetisch aantrekkelijk. Het onderhoud is matig intensief. De technische staat is goed en het grootste deel van de tijd ziet het er schoon en netjes uit. Bomen staan uitsluitend in groenvakken, gras of heesters, in verband met een goede ontwikkeling.

De lijnen (lanen) hebben bomen van 1ste of 2de grootte met een onderlinge plantafstand van 8 tot 20 meter (1ste grootte) en van 5 tot 15 meter (2de grootte). De lanen bestaan uit twee rijen; aan iedere kant van de weg één, in driehoeksverband geplant.

De groene vlakken zijn plantsoenen of parken. Deze kunnen met cultuurlijke of ecologisch verantwoorde soorten worden ingericht, afhankelijk van de functie.

De punten zijn solitaire bomen op de overhoeken of hoeken van smalle straten. Eén grote boom op de hoek heeft meer effect dan een rij te klein gebleven bomen. Op de bomenstructuurkaart zijn ze niet aangegeven.

Karakteristieken cultuurlijke sfeer

Inrichtingsaspecten	Sortiment/toepassing
Bomen hoofdstructuur	Inheemse soorten, 1ste grootte, bestand tegen de stedelijke groeiomstandigheden. In (dubbele) lanen in driehoeksverband.
Bomen nevenstructuur	Inheemse en uitheemse soorten, 1ste tot 2de grootte, bestand tegen de stedelijke groeiomstandigheden, enkele of dubbele lanen in driehoeksverband.
Bomen woonstraten, plantsoenen, parken	Inheemse en uitheemse soorten, 1ste tot 3de grootte, hoge sierwaarde, ecologische waarde.
Hagen	Inheems en uitheems, sterke soorten, cultuurvariëteiten.
Heesters	Inheems en uitheems, hoge sierwaarde, sterke soorten, onderhoudsarm.
Bodembedekkers	Inheems en uitheems, hoge sierwaarde, sterke soorten, onderhoudsarm
Rozen	Bodembedekkend, sterke soorten.
Gras	Gazon of kruidenrijk gras.
Meubilair	Functioneel, standaard, esthetisch aantrekkelijk.
Materialen	Asfalt, elementverharding, beton, hout.

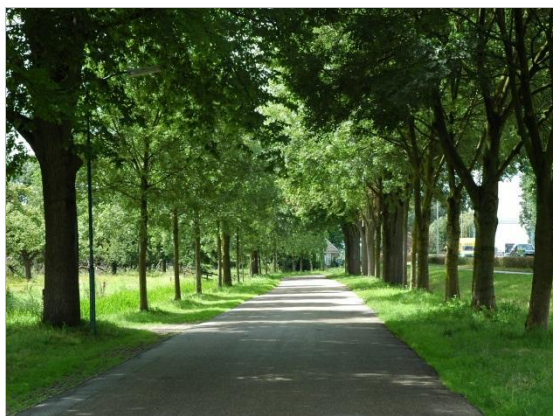
Landschappelijke sfeer

Bomenrij langs hoofdinfra onderbroken om doorkijk naar landschap te geven

Grote infrastructuur doorsnijdt het gebied

Bomen hebben vaak een geleidende functie

Inheemse boomsoorten vergroten de natuurbeleving

Kade met knotwilgen

Beleving van het water

6.3 Landschappelijke sfeer

De landschappelijke sfeer is het omliggende landschap buiten de bebouwde kom. Stichtse Vecht kent een aantal landschapstypen in de landschappelijke sfeer. Ze zijn te onderscheiden door verschil in ontstaansgeschiedenis, bodemsamenstelling en menselijk gebruik, namelijk: de voormalige veenontginningen met strokenverkaveling, het plassengebied, de droogmakerij, de komgronden van de Vecht, de Vechtzone met oeverwal.

Deze van oorsprong aaneengesloten gebieden zijn nu doorsneden door grote infrastructuur: de snelweg A2, het Amsterdam-Rijnkanaal, het spoor Amsterdam-Utrecht, de N230. Het Amsterdam-Rijnkanaal heeft een beeldbepalende beplanting van populier. Deze is nu aan weerszijden van het kanaal. Rijkswaterstaat, de eigenaar van het kanaal en aangrenzende wegen, heeft het plan om in de nabije toekomst aan één zijde een natuurvriendelijke oever te ontwikkelen, waardoor de bomen hier zullen verdwijnen.

De gebruiksintensiteit in het buitengebied is laag en gericht op landbouw, natuur en recreatie. Door de verstedelijking ligt het accent steeds meer op natuur en recreatie. Bebouwing bestaat vooral uit lintdorpen en verspreide, (van oorsprong) agrarische bebouwing.

De lintdorpen (o.a. Tienhoven en Oud Maarsseveen) rekenen we tot de historische sfeer, evenals de kernen die beschermd dorpsgezicht zijn.

De bomen in de lijnen (lanen) staan in ruw of kruidenrijk gras. Bomen zijn inheemse, streekeigen soorten, één of tweerijig, 1ste of 2de grootte, knot- of fruitbomen. De plantafstand is variabel en karakteristiek voor het landschap. Het plantverband is driehoeksverband, zodat een dynamischer beeld ontstaat. Langs voormalige jaagpaden staan geen bomen.

De vlakken zijn bosstroken, fruitboomgaarden, grienden, hakhout en meestal particulier bezit of eigendom van het rijk, provincie en grote natuurorganisaties.

Punten worden gevormd door solitaire bomen of boomgroepen van de 1ste grootte.

Inrichtingsaspecten	Sortiment/toepassing
Bomen hoofdstructuur	Inheems, cultuurvariëteiten mogelijk, streekeigen, 1 ^{ste} grootte: es, populier, wilg. In lanen, tweerijig, driehoeksverband.
Bomen nevenstructuur	Inheems, cultuurvariëteiten mogelijk, streekeigen, 1 ^{ste} of 2 ^{de} grootte, knotbomen (meestal wilgen), geriefhout (els en es)
Heesters	Inheems, ecologische waarde (vruchtdragend, geschikt voor honingbijen, nest- en schuilgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren), sierwaarde, sterke soorten
Hagen	Geschoren of los, bij voorkeur inheems
Bosplantsoen	Inheemse soorten duurzaam karakter, met boom-struik-kruidlaag, ecologische waarde
Gras	Ruw gras of bloemrijk gras
Oevers	Natuurlijk, rietkragen; flauw talud
Meubilair	Functioneel, duurzaam
Materialen	Elementverharding, asfalt, hout

7 Landschapstypen en boomstructuur

7.1 Oeverwallandschap

7.1.1 Landschappelijke en stedenbouwkundige beschrijving

Het **vegetatietype** dat van oorsprong thuishoort op de oeverwal van de Vecht en de Angstel zijn: het Essen-Iepenbos, het Elzen-Essenbos en het Beuken-Eikenbos. In de bossen en parken van diverse landgoederen is te zien, hoe goed deze soorten er gedijen.

De **oude delen van de kernen** liggen aan de Vecht. Hun stedenbouwkundige structuur is gebaseerd op de eeuwenoude wegen evenwijdig aan of haaks op de Vecht. Dat geeft een afwisselend beeld van dorpskern, woonwijken van uiteenlopende bouwvaren, bedrijventerreinen en buitenplaatsen. De oude dorpskernen zijn verrassend en authentiek. Kenmerkend is de hoge bebouwingsdichtheid en dat het autoverkeer de bomen uit het straatbeeld heeft verdrongen. De Vecht vormt het verbindende element tussen dorp en buitenplaatsen en het is een hoogwaardige recreatieve en belangrijke ecologische verbinding.

Binnen de dorpen liggen een aantal oude **landgoederen**. Sommigen hebben inmiddels een openbaar karakter. Deze parkfunctie wordt steeds belangrijker, zoals bij park Vechtenstein en park Goudstein in Maarssen-Dorp.

De meeste **woonwijken** zijn gebouwd in de periode 1940 tot 1980 en enkele in de periode daarvoor of daarna. Deze bebouwing bestaat vooral uit laagbouw. Het al of niet aanwezig zijn van een voortuin is van groot belang voor het straatbeeld.

In de **oude dorpen** is de Vecht een belangrijk verbindend element. Het brengt samenhang tussen dorp en landgoederen. De **Vechtzone** kent veel waardevolle en beeldbepalende bomen, zowel solitaire als groepen. Direct langs de rivier de Vecht horen vanuit de periode ca. 1550 tot ca. 1850 geen bomen te staan, omdat deze een belemmering vormden bij het trekken van schuiten vanaf het jaagpad. Tegenwoordig geeft dit beeld een ruim zicht op en vanaf de rivier. Op enkele plaatsen is wel ruimte voor bomen, maar dit moet bij voorkeur als kleine groep of solitair aangeplant worden. Grote delen van de oever zijn particulier eigendom. Medewerking van eigenaren is uiteraard nodig.

7.1.2 Visie op boomstructuur

In de straten in de **dorpskernen** is lang niet altijd plaats voor bomen. Dat is niet erg, dat hoort hierbij. Op enkele markante locaties is plaats voor solitaire of groepen bomen 1ste grootte.

In de **wijken** krijgen de hoofdontsluitingswegen meer aandacht; hier zijn parkachtige stroken en dubbele laanbeplanting gewenst. De onderbeplanting dient laag te zijn (bodembedekkers/vaste planten). Onduidelijke ingerichte ruimtes, zoals **parkeerterreinen en pleinen** krijgen een ondersteunende boomstructuur. Doel is een menselijke maat en sfeer te geven.

In **woonstraten** met niet-passende bomen (ongeschikte soort voor ondergrond of profiel) worden de bomen vervangen worden door een gelijkwaardige bomenbeplanting. Waar onvoldoende ruimte is voor bomen, verdwijnen deze of wordt het aantal bomen verminderd.

In de nieuwere, grootschalige uitbreidingen wordt de stedenbouwkundige structuur soms bepaald door **fietsroutes** in plaats van het autoverkeer, daar worden juist de fietsroutes ondersteund met een boomstructuur.

Het provinciaal natuurbeleid is onder meer gericht op **behoud van het parkbos**. Het Vecht- en Plassengebied ten oosten van de A2 is aangewezen als Belvédèregebied: de landgoederen- en buitenplaatsgordel is van Europese betekenis. Voor de boomstructuur op gemeentelijke grondgebied is het belangrijk qua boomsoorten en beplantingswijze aan te sluiten op deze landgoederen: ontwikkeling van statige lanen van beuk, eik, es en iep.

Deze **buitenplaatsparken** op gemeentelijk terrein, zowel de kleinere als de grotere, zijn een samenhangend onderdeel van de boomstructuur.

Langs de Vecht loopt vanaf ca. 1550 een jaagpad, een pad waarop men liep om een schip voort te trekken. Delen ervan zijn nog bewaard. Op het grondgebied van de Stichtse Vecht loopt het jaagpad aan de oostzijde van de Vecht tussen Maarssen en Loenen a/d Vecht. Vanaf het centrum van Nieuwersluis loopt het naar het noorden aan de westzijde. Langs dit jaagpad zijn bomen niet gewenst, ook geen natuurlijke opslag. Vrij zicht op de Vecht versterkt bovendien de beleving van de rivier. Bomen passen wel heel goed aan de andere zijde van de weg die langs de Vecht loopt, dus aan de landgoedzijde van de weg. Voor een eenzijdige laan is hier geen plaats, wel voor solitaire. Eeuwenlang worden beuken voor dit doel gebruikt. De grote variatie aan bomen, zowel in hoogte, kleur en soort, op en naast de oever draagt al eeuwen voor een groot deel bij aan de afwisseling van het Vechtlandschap.

De begroeiing op de oevers van de rivier bestaat vooral uit els, bittere wilg, es en esdoorn. In de 18de eeuw werd de oever met bitterling (bittere wilg) bestoken ter versteviging van de kanten en om te voorkomen dat de oever niet afkalfde en de rivier te ondiep werd voor schepen om nog langs de kant te kunnen aanleggen. Bomen versterken met hun wortels de oever, worden ze te groot, of waaien ze om, dan slaan zij een gat in de Vechtdijk. In de loop der jaren is zo een langdurige haat-liefde verhouding ontstaan tussen de oever, de beschoeiing en de natuurlijke begroeiing van onze rivierdijken en oeverwallen. De opslag moest jaarlijks gekapt worden om het jaagpad vrij te houden. Daardoor zijn de oeroude 'stobben' ontstaan – die dus uit 'oud' genetisch materiaal bestaan. Ook de oude knotwilgen aan de landkant zijn zowel landschappelijk als dendrologisch interessant (uit: Vechtoevers, zien en gezien worden).

In het oeverwallandschap staan enkele molens, welke van oorsprong een **molenbiotop** hebben. Hier horen geen bomen te staan, om de molen vrije wind te geven.

Jaagpad langs de Vecht, begroeid. Zo moet het niet.

Jaagpad enkele meters verder, vrij zicht. Dit beeld is gewenst.

Landgoedzijde Vecht: plaats voor solitaire

Bijzondere bomen in de landgoedparken (Park Goudestein, Maarssen)

7.2 Veenweide- en veenplassenlandschap

7.2.1 Landschappelijke en stedenbouwkundige beschrijving

Zowel het veenweidegebied als het veenplassenlandschap is **volledig ontstaan door menselijk toedoen** als gevolg van afgraving van oeverwal en veenkommen en het kent een hoge grondwaterstand. Vervening zorgde voor open water en moerassen. Het veenplassengebied herbergt zoveel bijzondere vogelsoorten en moerasvegetaties, dat delen ervan beschermd natuurgebied zijn.

Er is daarom geen boombeplanting te benoemen, die hier “van nature” thuis hoort. Wel boomsoorten en vegetatietypen met bomen die het hier goed doen in, zoals wilgen, elzen en populieren. Deze soorten werden in voorbije tijden veel gebruikt door boeren voor geriefhout, als knotbomen. Meestal staan ze langs kavelgrenzen, dus op particulier terrein. Tegenwoordig zijn knotbomen een relict en versterken ze de sfeer van het veenweidegebied.

Het provinciaal natuurbesluit is gericht op agrarisch natuurbeheer ten behoeve van **weidevogels** en **bijzondere sloot- en oevervegetaties**. Vanwege de weidevogels moet het landschap open. Ook vanuit ander vastgesteld beleid, namelijk het Nationaal Landschap Groene Hart, Plan van Aanpak de Venen (ten westen van Nieuwer ter Aa en ten oosten van Kockengen) en het streekplan is voor het veenweidegebied vastgelegd dat de **openheid** een karakteristieke en te behouden waarde heeft.

7.2.2 Visie op boomstructuur

Vanuit de gewenste openheid moet het veenweidegebied, met uitzondering van de van oudsher sterk verdichte linten, **weinig opgaande boombeplanting** hebben. Verspreide oorspronkelijke geriefbosjes, randbeplantingen, etc zijn uiteraard wel gewenst.

Voor het behoud van de openheid in de verbinding tussen het veenweidegebied en plassengebied: **geen bomen in de noord-zuidrichting** (Landschapsontwikkelingsplan Breukelen-Loenen).

De openheid van het landschap behouden door **géén bomen** toe te passen langs structuren (wegen, kavels) **evenwijdig aan de Vecht**.

De wegen dwars op de Vechtzone (ontginningswegen) wél beplanten. Deze wegen zijn de verbindingswegen tussen de oeverwal en het open gebied. Om de overgang te begeleiden: **versterken of ontwikkelen van lanen in de oost-westrichting**. Locatie ten oosten en zuiden van Breukelen.

Doorgaande wegen in het veenweidegebied zijn vaak eenzijdig, soms dubbelzijdig beplant met bomen zoals berk, els, populier en knotwilg. In het lint van Oud Aa markeert de wegbeplanting de bochten in de weg. Hier en daar moet de wegbeplanting aangevuld. Nieuwe wegen niet meer begeleiden door bomen vanwege behoud van openheid (Beeldkwaliteitsplan Breukelen-Loenen)

Houtkades kennen een dichte beplanting van boomvormers en onderbeplanting.

In de landschappelijke sfeer worden markante plekken, zoals de **forten van de waterlinie** gemarkeerd met bomen. Vooral dicht op de forten was oorspronkelijk veel boombeplanting aanwezig om de ligging van het fort te camoufleren en als hakhout.

Veenweidegebied bij Kockengen: openheid belangrijk

Juist geen bomenrijen langs kavels of langs wegen in noord-zuidrichting.

Doorgaande wegen beplant (hier bij Kerklaan)

Versterken van lanen in overgang oeverwalplasseengebied.

Houtkade (Hollandse Kade)

Lintvormige boomstructuren omkaderen het open landschap en creëren kleinschaligheid tussen de bomen.

8 BOOMSTRUCTUUR PER KERN, AANBEVELINGEN

Twaalf kernen

De gemeente Stichtse Vecht bestaat uit 12 kernen, namelijk Breukelen, Kockengen, Loenen aan de Vecht, Loenersloot, Maarssen-dorp, Maarssenbroek, Nieuwer Ter Aa, Nieuwersluis, Nigtevecht, Oud Zuilen, Tienhoven/Molenpolder en Vreeland. Daarnaast zijn er nog 15 buurtschappen.

Alle kernen liggen op de oeverwallen, de meeste op die van de Vecht. Kockengen, Nieuwer ter Aa en Loenersloot liggen op de oeverwal van de Angstel. De oudste delen van de kernen liggen op de oeverwal (zandig), de rest op de kleiige komgronden.

Sterke en zwakke kanten boomstructuur

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de sterke en zwakke kanten van de boomstructuur en de aanbevelingen (de te nemen maatregelen) om de gewenste boomstructuur te bereiken. De kernen zijn gegroepeerd bij grote overeenkomsten in sterke en zwakke kanten.

Uitgangspunten aanbevelingen

Vanuit de huidige situatie is er een advies gegeven over de te nemen maatregelen. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Terughoudendheid bij het kappen van bestaande, waardevolle boombestanden als gevolg van wijzigingen in inzicht; het duurt immers lang voordat een boomstructuur als volwassen beplanting uitgroeit;
- Streven naar variatie in de soortensamenstelling van de bomen om risico van massale ziekteverspreiding te beperken;
- Omvormingen vinden pas plaats als de boombeplanting aan het eind van zijn omlooptijd is of als er een andere concrete aanleiding is (renovatie riolering bijvoorbeeld) (prioriteit 3).
- Hanteren van de richtlijnen voor aanleg en beheer in deze bomennota.

Overzicht grondgebied gemeente

8.1 Algemeen

8.1.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur, algemeen

Sterke kanten algemeen	Zwakke kanten algemeen
• In de dorpskernen vormt de monumentale bebouwing langs de Vecht met de daarbij horende bomen (solitair, in groepen, bosschages) een sterk beeld • de langs de Vechtoever staande groepsgewijze en solitaire boombeplanting • Bij markante punten, zoals kerken is gekozen voor enkele bomen, zodat deze bomen de ruimte hebben om tot monumentale bomen uit te groeien. • Brede wegprofielen in de na-oorlogse wijken. • Veel bomen in woonstraten, maken stenige buurten leefbaar. • Veel volwassen bomen. • Veel variatie in type bomen.	• Stenige structuur met marginale onder- en bovengrondse groeirimte voor bomen • Belangrijke routes binnen dorp hebben een rommelige begeleiding door bomen. • Straatprofielen zijn te smal voor de tegenwoordige verkeersdruk in combinatie met de monumentale bomen. • Hoofdweg mist op enkele plekken begeleidende laanbeplanting • Concurrentie groeirimte met parkeerbehoefte. • Bomen in grote hoeveelheden in te kleine boomspiegels, met te weinig ondergrondse groeirimte. • Bomen te dicht opeen of te groot wordende soorten in woonstraten.

Sterke kanten in beeld: algemeen

Monumentale boom

Groepsgewijze boombeplanting langs Vechtoever

Breed wegprofiel in na-oorlogse wijk

Er is ruimte, maar 1 op 1 vervangen is hier teveel. Soms is het beter om minder bomen te plaatsen.

Zwakke kanten in beeld: algemeen

Concurrentie met parkeren. Hier is wel ruimte voor een veel grotere boomspiegel.

Marginale groeiomstandigheden

Bomen in woonstraten te dicht opeen en te hoog wordende soorten

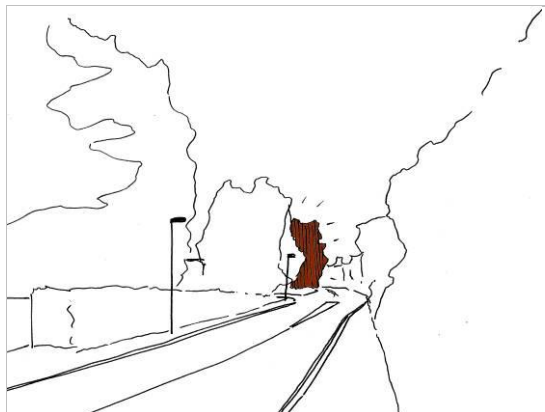
Straatboom in concurrentie solitaire parkboom

8.1.2 Aanbevelingen algemeen

- Ambitie voor hoofdboomstructuur is dubbelzijdige laanbeplanting of bij minder ruimte een enkelzijdige. Bij gebrek aan ruimte kan de structuur gemarkeerd worden door markante bomen.
- Herkenbare en duidelijke boomstructuur of markeringsbomen bij entrees dorpen en wijken toepassen.
- Op plaatsen waar weinig ruimte is, kiezen voor een belangrijke solitaire op een plein (bijvoorbeeld bij een kerk) in plaats van kiezen voor een laan met een kleinere bomen (hoofdwijk- of wijkstructuur).
- In de historische sfeer in het buitengebied, zoals het gebied rondom de Forten en bij Slot Zuylen, hoort een “monumentale” boomstructuur: bomen staan bij voorkeur in een grid (minimaal 4 bomen in een carré) of dubbele rij.
- Op oude buitenplaatsen voormalige boomstructuren als uitgangspunt nemen.
- Dorpslinten pleksgewijs inplanten met inheemse soorten.
- Benadrukken hoofdstructuur wegen met passende boombeplanting, en hier ruimte voor reserveren (in toekomstige plannen).
- Soms structuur durven te onderbreken zodat prachtige parkboom de ruimte krijgt. Nu concurreren ze met elkaar.
- Kiezen voor boom met hoge beeldkwaliteit in gebieden met hoge parkeerdruk. Wel kiezen voor de groeiimte van een boom en niet voor een extra parkeervak.

Op plaatsen die wel bij de hoofdboomstructuur horen, maar waar geen laan mogelijk is (beperkte ruimte).

Kiezen voor een boom, die markant genoeg is om beeldbepalend te zijn (worden).

Groeiplaats van een in potentie groen pleintje/ accent op een verder grijs parkeerterrein (hier: Maarssenbroek, maar geldt voor meer woonwijken).

Carré van bomen in eenvoudige onderbegroeiing. Hierdoor wordt het parkeerterrein groener en vriendelijker, tegelijkertijd krijgen de bomen meer kans om uit te groeien, om bij te dragen aan de identiteit/ herkenbaarheid van de plek.

Bomen in parkeervakken. Er is gekozen voor veel bomen én veel parkeerplaatsen. Dit heeft geresulteerd in zeer kleine boomvakken.

Kiezen voor minder bomen, die betere groeikansen krijgen, zorgen voor een vriendelijker beeld en zal hier niet ten koste gaan van parkeerplaatsen.

8.2 Breukelen, Maarssen-dorp, Loenen a/d Vecht (de grote kernen op de oeverwal)

8.2.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur

Sterke kanten Breukelen	Zwakke kanten Breukelen
• Fietsroute loopt als rode draad door Breukelen. Kans voor een alles verbindende boomstructuur. • Nieuwbouwwijk in Breukelen-Zuid kent in een fraaie neven- en buurtstructuur. • Fraaie entree woonwijk Breukelen-Zuid • Markeringsbomen op plaatsen zoals een kruispunt goed toegepast (Breukelen-Zuid).	• In sommige woonstraten: afwisseling van soorten zorgt voor rommeligheid. • Weinig ruimte in woonstraat • kies dan voor groene veldjes met solitairen en groepen. • Carpinus betulus is nu nog halfwas; bij bereiken van volwas zorgt deze voor overlast door uitzakken. • Onderbeplanting algemeen: te hoog uitgegroeid, gaat naadloos over in kronen bomen, te veel soorten in een vak. • Kies voor 1 soort in een straat. • Entree woonwijk vraagt om herkenbare boomstructuur.

Sterke kanten in beeld: Breukelen

Fietsroute loopt als rode draad door Breukelen.

Nieuwbouwwijk in Breukelen-Zuid ken een fraaie neven- en buurtstructuur

Fraaie entree woonwijk Breukelen-Zuid

Markeringsbomen op plaatsen zoals een kruispunt goed toegepast

Zwakke kanten in beeld: Breukelen

Weinig ruimte in woonstraat

... kies voor verfraaiing van groene veldjes met solitairen en groepen.

Deze Carpinus betulus gaat nog veel breder worden en zorgt dan voor overlast (Breukelen).

Onderbeplanting te hoog: gaan over in kronen.

Kies voor 1 soort

Entree woonwijk vraagt om herkenbare boomstructuur.

Maarssen-dorp

Sterke kanten Maarssen dorpskern	Zwakke kanten Maarssen dorpskern
• In de dorpskern vormen de monumentale bebouwing langs de Vecht met de daarbij horende bomen (solitair, in groepen, bosschages) een sterk beeld. • De groepsgewijze en solitaire boombeplanting langs de Vechoever. • Bij markante punten, zoals kerken is gekozen voor enkele bomen, zodat deze bomen de ruimte hebben om tot monumentale bomen uit te groeien. • Het groene park langs de Diependaalsedijk met bomen tot aan de sloot in contrast met de openheid van het veld aan de overzijde. • De laanstructuur langs enkele woonstraten geven een historisch en waardig karakter aan het dorp.	• Stenige structuur met marginale onder- en bovengrondse groeirimte voor bomen • De overgang van de bebouwing naar het buitengebied aan de noordzijde bij de Diependaalsedijk is met eenzijdige laanbeplanting niet statig genoeg. • Belangrijke routes binnen dorp hebben geen begeleiding door bomen. • Straatprofielen zijn te smal voor de tegenwoordige verkeersdrukte in combinatie met de monumentale bomen. • Straatweg mist op enkele plekken begeleidende laanbeplanting • Concurrentie groeirimte met parkeerbehoefte.

Sterke kanten Maarssen landgoederenzone	Zwakke kanten Maarssen landgoederenzone
• Bij reconstructie van het landschap: aansluiten bij gedachtegoed korrelstructuur. Hierbij aansluiten op o.a. voormalige boomstructuren. • In de buitenplaatszone staan oude bomen en monumentale bomen die waardevol voor het beeld en de flora/fauna zijn. • Aantrekkelijk gebied om te verblijven.	• Ontbreken van boomstructuur als begeleider van hoofd- en bijroutes in het wegenpatroon • Onduidelijk wegenpatroon: er is geen duidelijk onderscheid naar hoofd en bijroutes, het ontbreken van begeleidend groen. • Ontbreken van landschappelijke overgangen: met name op de westoever van de Vecht ontbreken overgangen met hagen en boom- en heesterbeplantingen in combinatie met waterstructuur. • Bedreiging van de zichtlijnen. Bedreiging is verdichten. • Verhouding bebouwing en beplanting; indien alle potentiële bouwlocaties langs de Vecht tot ontwikkeling worden gebracht, mag de hoeveelheid beplanting ten opzichte van de bebouwingmassa niet afnemen.

Sterke kanten Maarssen-dorp woonwijken	Zwakke kanten Maarssen-dorp woonwijken
• Woongebied tot 1940: Historische structuren zijn herkenbaar in de wijk en deels met zware laanbeplanting ingeplant. • Zandweg-Oostwaard: hiërarchische opbouw laanstructuur. • Zandweg-Oostwaard: brede straatprofielen met ruimte voor bomen • Woongebied na 1940: Parkachtige structuren geven goede groeiomstandigheden voor bomen. • Woongebied na 1940: ruime straatprofielen	• Woongebied tot 1940: Laanbeplanting past niet meer in straatprofiel door te weinig groeirimte • Woongebied tot 1940: Probleem met stedenbouwkundige samenhang tussen maatvoering van de open ruimte en aanliggende bebouwing. (Pieter de Hooghplein en Harmonieplein). Pieter de Hooghplein kent een weidse en onbepaalde pleinruimte, het Harmonieplein heeft een onsamenvangende ruimteopbouw. Boomstructuur geeft niet voldoende structurerend tegengewicht.

Loenen aan de Vecht

Sterke kanten Loenen aan de Vecht	Zwakke kanten Loenen aan de Vecht
- Fraaie boombeplanting Rijksstraatweg buiten. bebouwde kom richting Kerklaan, daardoor fraaie entree dorp. - Fraaie kleinschalige beplanting solitair, laan of groepen in historische kern.	- Wisselende profielen en boombeplanting Rijksstraatweg rommelig. - Geen herkenbare entree dorp zuidzijde (Rijksstraatweg). - Liever 1 solitair uit laten groeien tot monumentale boom in goede groeiomstandigheden, dan groep in minder goede omstandigheden. - Geen eenduidige boomstructuur en onderbeplanting Hoefijzer. - Bomen zorgen niet voor herkenning en oriëntatie bij de entrees en in de woonerven wijk Hoefijzer.

Sterke kanten in beeld: Loenen aan de Vecht

Fraaie boomstructuur Rijksstraatweg (Noord).

Fraaie kleinschalige laanbeplanting in historische kern.

Zwakke kanten in beeld: Loenen aan de Vecht

Geen herkenbare entree zuidzijde.

Liever 1 boom uit laten groeien tot monumentale boom met betere groeiomstandigheden.

Geen eenduidige boomstructuur en onderbeplanting Hoefijzer (straat).

Bomen zorgen niet voor herkenning en oriëntatie bij de entrees en in de woonerven wijk Hoefijzer.

8.2.2 Aanbevelingen Breukelen, Maarssen-Dorp, Loenen aan de Vecht

Aanbevelingen Breukelen

- Woonstraten met dicht opeen geplante bomen (<8 meter h.o.h.): dunnen in bomenbestand. Eventueel alleen bomen op kopse kanten straten behouden. Groeiruimte voor te behouden bomen creëren, eventueel door een parkeervak in te leveren.
- Per straat voor één boomsoort kiezen.
- Geen nieuwe bomen planten tussen volwasexemplaren van een andere soort.
- Onderbeplanting rustig houden: van één soort, bodembedekkend (gras/bodembedekkende heesters/vaste planten) of regelmatig snoeien.
- Carpinus betulus 'Fastigiata' of soortgelijk vervangen door soorten met kleinere kronen.

Aanbevelingen Maarssen-Dorp

- Versterken van de lint (kastanje)bomen op de Schippersgracht, deze bomen moeten behouden blijven en de structuur kan versterkt worden door in hun verlengde (Wilhelminaweg) de bomen te vervangen door een beter passende soort (bijv. kastanjes).
- Aan de zuid-west kant van de Vecht ligt de Straatweg, deze ligt grotendeels op afstand van de Vecht. Langs deze historische route komt nu al laanbeplanting voor. Dit moet versterkt worden en waar nodig aangevuld. (Linden)
- Laanbeplanting op de Parkweg verbeteren, bestaande bomen behouden en groeiomstandigheden verbeteren.
- Diependaalsedijk: eenzijdige laanbeplanting vervangen door dubbelzijdig wanneer zich kansen voordoen.
-

Aanbevelingen Loenen aan de Vecht

- Toepassen eenduidig wegprofiel (in toekomstige plannen) en zo min mogelijk soorten boombeplanting passend bij landschapstype op Rijksstraatweg.
- Hoofdboomstructuur starten bij entree dorp (zuidzijde).
- Wijkonstluingsweg Hoefijzer eenduidig inrichten met 1 boomsoort en lage onderbeplanting.
- Bij entrees woonerven Hoefijzer markeringsbomen plaatsen.
- Op groene pleintjes en in parkzone dunnen in bomenbestand en verminderen onderbeplanting. Streven naar verbetering oriëntatie, structuur, herkenning en hiërarchie.
- Geen ruimte voor straatbomen, dan streven naar duurzame groene pleintjes en parkzone (bomen in gras, bomen in beplanting).
- Onderbeplanting rustig houden: van één soort, bodembedekkend (gras/ bodembedekkende heesters/ vaste planten) of regelmatig snoeien.

8.3 Maarssenbroek

8.3.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur

Sterke kanten Maarssenbroek	Zwakke kanten Maarssenbroek
• De invalswegen zijn vooral aan het begin beplant met stevige, bovenwijkse boomstructuur, zoals populieren, elzen en essen • Fietspaden hebben veel ruimte en een stevige laanstructuur • Veel volwassen bomen. • Veel variatie in type bomen.	• Na een paar 100 m is er geen ruimte meer voor boomstructuur langs de invalswegen. • Ingangen naar de verschillende wijken zijn onbeduidend. Er is geen markering van een bijzondere ruimtelijke situatie. • Boomstructuur maakt nauwelijks gebruik van hiërarchie om oriëntatie te verbeteren. • De openbare ruimte mist op plekken de menselijke maat, fietspaden zijn erg breed, hier liggen kansen voor verfijning boomstructuur. • Te kleine plantvakken en boomgaten of kwetsbaar door onbeschermd omstandigheden in parkeervakken. • Onsamenvattend herplanten van bomen. Door verschil in ouderdom boom blijven gaten zichtbaar, ook al is een nieuwe boom of zijn bomen aangeplant. De nieuwe boom haalt nooit de volgroeide exemplaren in. • Onvoldoende ondergrondse groeiruimte door ophoging 60-100 cm onvruchtbaar zand op veen en klei.

8.3.2 Aanbevelingen Maarssenbroek

- Verschil tussen hoofd- en nevenstructuur groter maken: nevenstructuur minder zwaar.
- Op belangrijke kruisingen kiezen voor een bijzondere boom, die de plek markeert.
- De nevenstructuur ligt over het hoofd-fietspadennet. Deze onderscheidt zich in het gebruikte boomtype. De overige fietspaden hebben een ander invulling, ondergeschikt aan de hoofd-fietsontsluiting.
- De rondweg krijgt een plekgewijze aanplant van bomen, waarbij de ingangen naar de wijken duidelijk gemarkeerd worden met accentbomen.
- Binnen de wijken krijgen pleintjes groenaccenten met markante bomen.
- De zichtbaarheid van het water moet versterkt worden, dit kan bereikt worden door de gebieden rondom bruggen vrij te maken van onderbegroeiing en de bestaande bomen een venster naar het water te laten zijn. Kiezen voor passende bomen bij de plek, zoals waterbomen (bijvoorbeeld (treur)-wilgen en elzen) dicht bij de waterlijn, en cultureelrijke bomen op een pleintje of naast parkeerplaatsen (bijvoorbeeld een plataan of acacia).
- Voor het beheer van parkzones wordt verwezen naar het Parkbeheerplan Maarssenbroek.
- In de woonwijken bij voorkeur kiezen uit een grote groep 1ste grootte bomen. De wijkhoofdstructuur onderscheidt zich van de andere toegepaste bomen, door eenheid in keuze boom en wijze van aanplant. De nevenstructuur onderscheidt zich van andere structuren, zodat gevoel van oriëntatie vergroot wordt. Dit betekent dat als gekozen wordt voor een bepaalde boom, deze consequent toegepast moet worden.
- Bomen staan bij voorkeur in het groen: in gras of heesters.
- De grootte van de bomen is afhankelijk van het straatprofiel. De breedte van het straatprofiel bepaalt ook, of er aan weerskanten van de weg of aan een kant bomen staan.
- De onderlinge plantafstand afstand leidt tot een scherm: de kronen raken elkaar in volgroeide toestand, of er is nog ruimte tussen. Dat betekent voor bomen van 1ste grootte een onderlinge plantafstand van 10-15 m, 2de grootte plantafstand 8-10 m en voor de 3de grootte tot circa 8 meter.

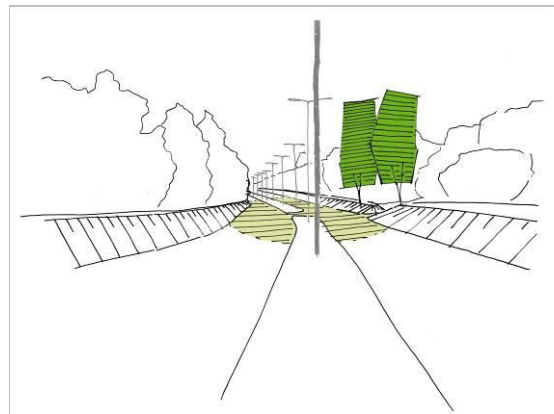
Huidige boombeplanting langs de fietspaden is grootschalig en niet passend bij de plek en gebruik. Door de grote hoge bomen en het brede profiel is de menselijke maat verloren.

Profiel is aangepast met keuze voor eenzijdige boombeplanting tussen fiets- en voetpad. Aan de waterkant, dicht op de oever, bomen en heesters zoals wilgen en elzen.

De toegangsweg (Vogelweg) voor autoverkeer heeft al snel geen begeleidende beplanting. Grondwallen flankeren de weg, met daarachter boombeplanting. Ingangen naar de wijken zijn vrijwel onzichtbaar.

Voorstel: inrichtingsingreep doen ter hoogte van de ingang. Bomen in grondwal weg en markante bomen aanplanten bij entree. Of entreeweg zelf versterken met grote bomen.

Langs de Vecht staat verspreide beplanting en is het zicht op de rivier af en belemmerd. Oude jaagpaden zijn niet overal vrij van bomen.

De Vecht blijft goed zichtbaar vanaf de wegen en verspreide beplanting staat alleen aan de landzijde van de weg op plaatsen met voldoende ruimte.

8.4 Loenersloot, Nieuwersluis, Nieuwer ter Aa, Nigtevecht, Oud Zuilen, Vreeland: kleine kernen op de oeverwal

8.4.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur

Sterke kanten kleine kernen op oeverwal	Zwakke kanten kleine kernen op oeverwal
• Ontbreken van bomen op oevers van Angstel (Loenersloot). Zicht op landschap en kasteel. En overzichtelijke verkeerssituatie. • Ontbreken van straatbomen in historische kernen Nieuwersluis (er is ook geen ruimte). • Overwegend op juiste plaatsen boombeplanting toegepast in historische kern Vreeland. • Goede overgang cultuurlijk naar landschappelijke sfeer langs dorpsrand bij uitbreidingswijk Vreeland (zie afbeelding blz. 27). • Ruimte voor bomen met goede groeiomstandigheden op groene (speel)veldjes (uitbreidingswijk Vreeland).	• Geen ruimte voor bomen in uitbreidingswijkje. (Loenersloot). • Zeer rommelige inrichting (verharding, plantenbakken en boombeplanting) Binnenweg (Loenersloot). • Boomstructuur dorpsrand (Slotlaan) aanwezig, maar niet volledig. • Te grote en geen passende boomsoort op Stationsweg (Nieuwersluis). • Bomen toegepast terwijl er te weinig groeiruimte is in oude dorpskern Nigtevecht, Nieuwer ter Aa. • Beplanting gedateerd uitbreidingswijk Nieuwer ter Aa, Sierkers en Carpinus (halfwas waardoor hij nog gaat uitzakken). • Weinig ruimte tot geen ruimte voor straatbomen in uitbreidingswijk (Vreeland). • Geen passende overgang cultuurlijk naar landschappelijke sfeer op Petersburg (Nigtevecht). Bomen in straatprofiel terwijl er ook ruimte is in gras.

Sterke kanten in beeld: kleine kernen op oeverwal

Ontbreken van bomen op oevers van Angstel (Loenersloot). Zicht op landschap en kasteel. En overzichtelijke verkeerssituatie.

Ontbreken van bomen in historische kern Nieuwersluis (er is ook geen ruimte).

Overwegend op juiste plaatsen boombeplanting toegepast in historische kern Vreeland.

Ruimte voor bomen met goede groeiomstandigheden op groene (speel)veldjes (uitbreidingswijk Vreeland).

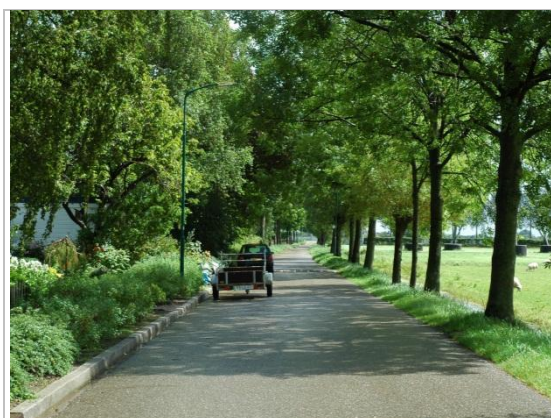
Zwakke kanten in beeld: kleine kernen op de oeverwal

Geen ruimte voor bomen in uitbreidingswijkje. Smalle straatjes en particulier groen tot aan de weg. (Loenersloot).

Zeer rommelige inrichting (verharding, plantenbakken en boombeplanting) Binnenweg (Loenersloot).

Boomstructuur dorpsrand (Slotlaan, Loenersloot) aanwezig,

... maar niet volledig. (Slotlaan, Loenersloot)

Bomen toegepast terwijl er te weinig groeiruimte is in oude dorpskern Nigtevecht, Nieuwer ter Aa.

Weinig ruimte tot geen ruimte voor straatbomen in uitbreidingswijk (Vreeland).

8.4.2 Aanbevelingen kleine kernen op de oeverwal

- Aanpassen totale inrichting (wegprofiel, verharding, bomen) Binnenweg Loenersloot. Huidige inrichting voldoet niet aan de schaal en mate van gebruik.
- Hoofdboomstructuur Slotlaan Loenersloot complementeren.
- Geen straatbomen toepassen in historische kernen als daar geen ruimte voor is. Op gepaste plaatsen solitaire plaatsen of laten volgroeien tot monumentale bomen.
- Platanen aan Stationsweg (Nieuwersluis) vervangen door knotwilgen en doorzetten.
- Gedateerde boombeplanting vervangen (Nieuwer ter Aa) en afgewogen keuzes maken voor soort en standplaats nieuw te planten bomen.
- Groene (speel)veldjes inrichten met duurzame boombeplanting als tegenhanger op de weinige ruimte in de straten. (uitbreidingswijk Vreeland)
- Passende overgang cultureel naar landschappelijk creëren. Kwarrende bomen uit verharding in de straat verwijderen (Petersburg, Nigtevecht).

8.5 Kockengen, Tienhoven/Molenpolder: oude lintdorpen

8.5.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur

Sterke kanten oude lintdorpen	Zwakke kanten oude lintdorpen
• Geen aanwezige boombeplanting langs water vanuit historisch oogpunt. (Kockengen) • Sterke nevenstructuur in uitbreidingswijk met inheemse soorten. (Kockengen) • Op gepaste plaatsen variëteiten in woongebieden toegepast. (Kockengen) • Meestal fraaie afstemming soort, standplaats en groeiomstandigheden nevenstructuur. (Kockengen)	• Geen herkenbare entree dorp. (Kockengen) • Bomen toegepast in historische dorpskern, waar eigenlijk geen ruimte is. (Kockengen) • Geen passende boombeplanting (soort en standplaats) langs oud lint (Kerkweg Kockengen). • Geen passende boombeplanting Prins Bernhardweg, Kockengen (soort en grootte). • Bomen maakten plaats voor parkeren, nu geen fraaie overgang dorp-landschap. (Kockengen) • Van Lockhortweg: stenig straatbeeld. (Kockengen) • Te vroeg vervangen van soorten, waardoor nu rommelig straatbeeld. (Kockengen) • Soms zijn bomen niet passend (plaats i.v.m. zicht op landschap en soort). (Kockengen)

Sterke kanten in beeld: oude lintdorpen

Geen boombeplanting langs water vanuit historisch oogpunt. (Kockengen)

Sterke nevenstructuur in uitbreidingswijk met inheemse soorten. (Kockengen)

Op gepaste plaatsen variëteiten in woongebieden toegepast. (Kockengen)

Meestal fraaie afstemming soort, standplaats en groeiomstandigheden nevenstructuur. (Kockengen)

Zwakke kanten in beeld: oude lintdorpen

Geen herkenbare entree dorp. (Kockengen)

Bomen toegepast in historische dorpskern waar eigenlijk geen ruimte is. (Kockengen)

Geen passende boombeplanting (soort en standplaats) langs Kerkweg, Kockengen.

Geen passende boombeplanting Prins Bernhardweg, Kockengen (soort en grootte).

Bomen maakten plaats voor parkeerplaatsen, maar is zo geen fraaie dorpsbegrenzing. (Kockengen)

Knotwilgen aan waterkant maken straatbeeld compleet, rustiger en minder stenig. (Kockengen)

Te vroeg vervangen van soorten, waardoor nu rommelig straatbeeld.

Soms zijn bomen niet passend (plaats i.v.m. zicht op landschap en soort)

8.5.2 Aanbevelingen oude lintdorpen

- In historische kern geen bomen langs waterkant (Heicop en Wagendijk, Kockengen).
- In historische kern enkel plaats voor een enkele solitaire boom. (Kockengen)
- Langs historische lintbebouwing (Kerkweg, Kockengen) enkele rij knotwilgen aan waterkant. Geen bomen in verharding.
- Van Lockhortweg: knotwilgen aan waterkant om het straatbeeld te complementeren en minder stenig te maken. (Kockengen)
- Bij vervanging van nevenstructuur inheemse es toepassen zoals in grootste gedeelte al toegepast is. (Kockengen)
- Geen soorten gaan vervanging als dat nog niet noodzakelijk is. (Kockengen)
- Geen exoten toepassen. Moerascypres aan Prins Bernhardweg vervangen. (Kockengen)
- Op overgang cultureel-landschappelijk inheemse soorten planten. (Kockengen)
- Aandacht voor dorpsgrenzen. Geen bomen in zichtlijnen plaatsen en bij aanpassing van situatie (doordat er bijvoorbeeld parkeerplaatsen gemaakt zijn) herplanten van bomen. (Kockengen)
- Ruimte voor variëteiten op inheemse soorten op parkeerplaatsen, pleintjes, groene (speel)veldjes. (Kockengen)
- Let op juiste soortkeuze i.v.m. hoge waterstand (nu meestal al goed toegepast).

8.6 Buitengebied

8.6.1 Sterke en zwakke kanten van de boomstructuur

Sterke kanten landschap oeverwal	Zwakke kanten landschap oeverwal
Parklandschap heeft afwisselend beeld door gebruik van lanen, boomgroepen met markante solitaire bomen.	- Het buitengebied is kwetsbaar door hoge gebruiksdruk. Boombeplanting op oevers van Vecht zorgt voor een verkeersonveilige situatie (veel fiets- en autoverkeer). - Weinig zicht op de Vecht door dichte (boom)beplanting. - Boombeplanting hoort op plaatsen van de voormalige jaagpaden niet thuis. - Oude boomstructuren worden doorsneden door grote infrastructuur.

Sterke kanten Veenweide- en Veenplassenlandschap	Zwakke kanten Veenweide- en Veenplassenlandschap
- Door openheid is de aanwezige boomstructuur zeer goed zichtbaar en beeldbepalend. - Afwisselend beeld van linten, lanen en bosjes - Markante solitaire bomen. Aaneengesloten zones en structuren - Amsterdam-Rijnkanaal heeft krachtige herkenbare en passende (grote bomen) structuur	- Weinig ruimte voor bomen in de openbare ruimte - Leesbaarheid van het landschap wordt klein door brede hoofdontsluitingswegen (Maarssen).

8.6.2 Aanbevelingen buitengebied

Aanbevelingen landschap oeverwal

- Aanplant van verspreide bomen in de buitenberm van de wegen langs de Vecht.
- In parkzones en groenzomen in parken en langs grote infrastructuur met een 'Vechtse uitstraling' boomstructuur completeren met eiken, beuken, essen of esdoorns.
- Door of in overleg met particuliere eigenaren, geen bomen toepassen op oevers van de Vecht, vooral niet waar jaagpaden nog aanwezig zijn of worden hersteld.
- Op overige plaatsen bomen terughoudend toepassen in verband met zicht op Vecht en verkeersveiligheid.
- Qua boomsoorten en beplantingswijze aansluiten op landgoederen: ontwikkeling van statige lanen van beuk, eik, es en iep.
- Op hoofdstructuur (Rijksstraatweg) tussen Maarssen en Loenen geen boombeplanting toepassen tussen landgoederen.
- Verbindingsweg, Ruimteweg, Floraweg en de Sweserengseweg (Maarssen): duurzame boomsoorten kiezen ipv snelgroeiende soorten. Zo worden de middenbermen markanter en gaan meer de sfeer van de Vechtzone uitstralen.

Aanbevelingen Veenweide- en Veenplassenlandschap

- Geen bomen langs wegen in de noord-zuidrichting en langs structuren (wegen, kavels) evenwijdig aan de Vecht.
- Vanuit historisch oogpunt (trekvaart) geen bomen langs Heicop en Waterdijk (Kockengen).
- Laanbeplanting langs de wegen dwars op de Vechtzone in het veenplassengebied
- Doorgaande wegen eenzijdig of dubbelzijdig beplanten met berk, els, populier en knotwilg.
- Forten Waterlinie: boombeplanting op strategisch gekozen plekken, bijvoorbeeld langs de toegangsweg naar het fort of in de bocht om het fort heen. Het oorspronkelijke schutsveld kan open gehouden worden.

9 Boomstructuurkaart

Een goede boomstructuur ondersteunt de stedenbouwkundige opbouw van de stad, de wijken en de landschappelijke omgeving en hun onderlinge samenhang. Hiermee ligt de basis vast voor een stabiele en goed beheerbare boomstructuur.

De boomstructuurkaart verbeeldt de visie van de gemeente op de gewenste boomstructuur voor de lange termijn. In de boomstructuurkaart zijn de sferen (historisch, cultureel of landschappelijk) verweven met de stedenbouwkundige structuur. De sferen en de stedenbouwkundige structuur samen bepalen de keuze voor de gewenste boomstructuur: wordt het een dubbele laan of een enkele, eerste grootte bomen of derde grootte?

Terminologie op de boomstructuurkaart; we onderscheiden:

1. Hoofdstructuur	bomen langs hoofdinfrastructuur en/of historische of landschappelijke structuren
2. Nevenstructuur	overige ontsluitingswegen van kernen en wijken
3. Buurtstructuur	buurtontsluitingswegen en/of kleinschalige oude structuren in kernen en wijken
4. Boomzones	Stevige groenstructuren met veel bomen, die juist vanwege deze bomen beschermd moeten worden. Denk aan (voormalige) landgoederen, nieuwe parken die met allure aangelegd zijn, groenzones waarvan de bomen tot in lengte van tijd behouden moeten blijven.

De boomstructuurkaart is als losse bijlage ingevouwen.

Bijlagen

Bijlage 1 Kaderstellend beleid

Het kader wordt bepaald door wettelijke verplichtingen, het vastgestelde beleid en beheerplannen. De relevante wetgeving voor boombeheer is in deze bijlage opgenomen.

Wettelijke verplichting: zorgplicht

Het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:162) beschrijft de zorgplicht voor eigenaren van bomen. De zorgplicht houdt in, dat de eigenaar regelmatig onderhoud moet plegen en de veiligheid van de boom regelmatig moet controleren. De gemeente moet maatregelen nemen als er een veiligheidsrisico is. Maatregelen zijn bijvoorbeeld extra onderzoek, technische onderhoudsmaatregelen of verwijdering van de boom. De gemeente heeft op grond van artikel 6:174 van het Burgerlijk Wetboek risicoaansprakelijkheid voor schade die een gemeentelijke boom toebrengt aan personen en goederen. Dat houdt in dat degene die schade lijdt, niet hoeft aan te tonen dat de beheerder nalatig is geweest. Wanneer de gemeente kan aantonen de boom goed te hebben onderhouden, voldoende en tijdig onderzoek te hebben gedaan naar de veiligheid en eventueel benodigde maatregelen om de veiligheid te garanderen heeft uitgevoerd, dan kan zij niet aansprakelijk gehouden worden voor de schade. Er is dan sprake van overmacht.

De wetgever eist van de boomeigenaar dat de zorgplicht wordt uitgevoerd via een reproduceerbare en controleerbare systematiek. Registratie van de verzamelde gegevens is van groot belang. De eis is niet dat iedere boom veilig is, maar dat het risico voor gevaarzetting onderzocht wordt en dat vervolgens maatregelen worden genomen als er gevaarzetting is. De standplaats van een boom, ouderdom of soort zijn voorbeelden van risicofactoren.

Langs een drukke weg is intensievere VTA controle nodig

Oude bomen hebben meer controle nodig

De oplossingen voor de zorgplicht zijn:

- regelmatig onderhoud
- onderhoudsrapportages
- boomveiligheidscontroles (VTA, Virtual Tree Assessment)

Beoogd resultaat:

- een acceptabel veiligheidsniveau rondom bomen in de stedelijke omgeving
- kans op letsel en schade verminderen.

Wettelijke verplichting: Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet (2002) regelt voor heel Nederland de bescherming van inheemse soorten. Het gaat erom, dat het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Een tweede doel is, dat alle in

het wild levende planten en dieren in principe met rust gelaten moeten worden, dus niet alleen de beschermde soorten. Voor bomen heeft vooral het tweede doel consequenties. Op bomen leven planten- en diersoorten, die bescherming genieten. De meest voorkomende beperkingen gelden bomen die schuilplaats/kraamplaats zijn voor vleermuizen (alle soorten genieten bescherming), vaste broedlocatie zijn voor vogels (bijvoorbeeld havikshorst) of tijdelijke broedplaats voor vogels. In zo'n geval moet de boom beschermd worden om schade aan de soort te voorkomen. Deze bescherming kan gelden zolang de boom leeft (in het geval van vaste broedlocatie) of zolang de boom gebruikt wordt (in het broedseizoen).

Wettelijke verplichting: Boswet

De Boswet heeft tot doel bossen te beschermen. In het kort zegt de Boswet: wat bos is, moet bos blijven. Bos dat wordt gekapt, moet worden herplant. Als dat niet op dezelfde plaats kan, dan moet elders worden gecompenseerd.

Onder de Boswet vallen:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen en voor zover niet behorend tot tuinen of erven;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are;
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

In de Boswet wordt bovendien bepaald dat de gemeente geen regels mag stellen ten aanzien van beplanting buiten de 'bebouwde kom Boswet' tenzij:

- het erf of tuin betreft of,
- de beplanting maximaal 10 are groot is of,
- in geval van rijbeplanting, de rij bestaat uit maximaal 20 bomen.

Een aantal boomsoorten vallen niet onder de Boswet, dat zijn Linde, Paardekastanje, Italiaanse populier en treurwilg. Verder zijn uitgezonderd boomgaarden en kwekerijen (bomen, kerstbomen, bosplantsoen) en wegbeplantingen of één rijige beplantingen van populier of wilg op landbouwgronden.

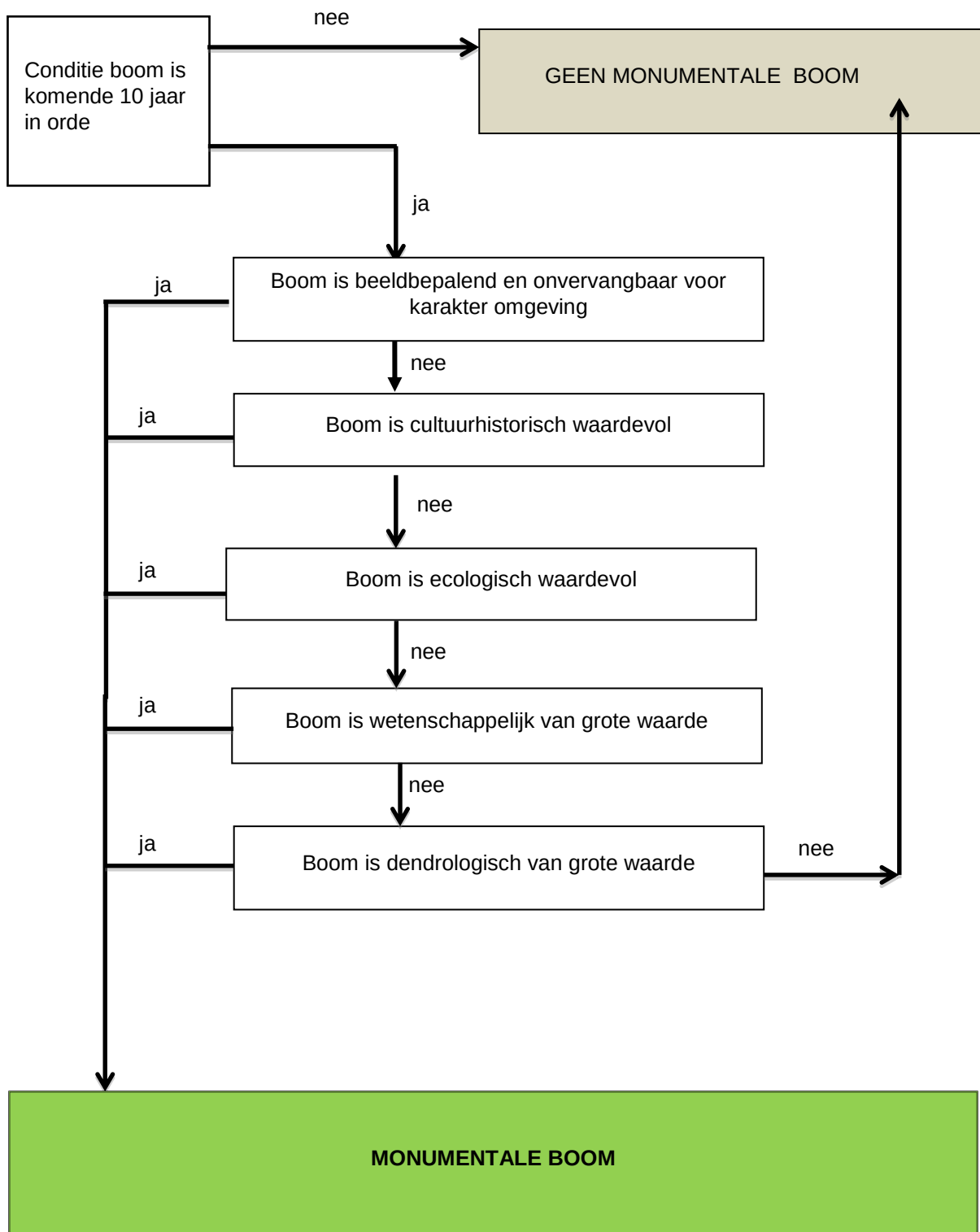
De Boswet geldt ook bij het rooien en verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben.

Kaderstellend beleid

Er is voor de Boomstructuurkaart gebruik gemaakt van (vastgesteld) beleid, zie ook de bijlage "Gebruikte bronnen". In een overzicht:

- Nota Beschermde Landschapsparken, 2004
- Natuurbeleidsplan "Ecologische Infrastructuur", 1994
- Beeldkwaliteitplan Breukelen-Loenen. Brons Partners, 2008
- Beleidskader Maarssen Aan de Vecht, 2006
- Groenstructuurvisie en bedrijfsplan gemeente Loenen, 1995
- Landschapsontwikkelingsplan Breukelen-Loenen, 2008
- Landschapsontwikkelingsplan Maarssen, 2010
- Ruimtelijke Structuurvisie Maarssen. Concept Integrale Versie april 2005

Bijlage 2 Stroomschema Monumentale bomen

Bijlage 3 Programma van Eisen Aanplant van Bomen

1. Er mag uitsluitend geplant worden in de periode van 15 november tot 15 maart, bij hoge uitzondering tot 15 april. Bij vorst mag niet geplant worden.
2. Het ontwerp wordt gemaakt volgens Hoofdstuk 1 van het Handboek Bomen. De afmetingen voor de boven- en ondergrondse standplaats wordt bepaald aan de hand van de Bomenmonitor Online van het Norminstituut Bomen, op aanvraag wordt u een persoonlijke login verstrekt.
3. Alle werkzaamheden rond de boom worden uitgevoerd volgens Hoofdstuk 2 van het Handboek Bomen. Bij de werkzaamheden wordt de poster “Werken rond bomen” in bijlage H2 op de bouwplaats duidelijk zichtbaar opgehangen. In het werk worden ten minste 10 weerbestendige posters op de boom zelf geplaatst. Bij het overtreden van deze richtlijnen zal de veroorzaakte schade worden verhaald op de aannemende partij.
4. Het leveren van de bodemsubstraten die zijn bepaald aan de hand van de Bomenmonitor Online worden geleverd volgens Hoofdstuk 3 van het Handboek Bomen.
5. Het aanleggen van de groeiplaats wordt uitgevoerd volgens Hoofdstuk 4 van het Handboek Bomen
6. Het plantmateriaal word geleverd onder de eisen gesteld in hoofdstuk 5 van het Handboek Bomen.
7. Het planten van de bomen wordt uitgevoerd volgens hoofdstuk 6 van het Handboek Bomen.
8. Het leveren van nazorg en plantgarantie wordt uitgevoerd volgens Hoofdstuk 7 van het Handboek Bomen

Bijlage 4 Gebruikte bronnen

Alterra rapport 959, 2004

Beeldkwaliteitplan Breukelen-Loenen. Brons Partners, 2008

Beleidskader Maarssen Aan de Vecht, oktober 2006

Bomenbeheersplan Maarssenbroek. BTL-Planbureau BV, 1992

Bomenwerk. Groeiplaatsconstructies, Kosten en Techniek 2004. Reed Business Information

Bomenwerk. Kosten en Techniek 2004. Reed Business Information

De waarde van Groen. Groen en de Stad/ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2008

De waarde van Groen, een studie naar de vraagstelling van de waarde van groen in onze samenleving. Bas van Vugt, 2010

Factsheet Gezond door een groene omgeving. VHG, 2010

Factsheet Veiligheid door een groene omgeving. VHG, 2010

Factsheet Waardevermeerdering door groen. VHG, 2010

Groenstructuurvisie en bedrijfsplan gemeente Loenen. Grontmij, 1995

Handboek Bomen inclusief addendum, Norminstituut Bomen, 2014

Kapverordening gemeente Maarssen, 1994

Kwaliteitshandboek Stadsbomen. Gemeente Heerlen, november 2006

Landschapsontwikkelingsplan Breukelen-Loenen. Brons Partners, 2008

Landschapsontwikkelingsplan Maarssen. Brons Partners, 2010

Maarssen geschiedenis en architectuur. Gaasbeek, Fred (eindred.), 2007

Natuurbeleidsplan Ecologische Infrastructuur. Gemeente Maarssen, 1994

Nota beschermde landschapsparken, 2004

Programma van Technische Eisen Gemeente Maarssen, 2003

RAW Bomenbestek, Onderhoud bomen Maarssenbroek, Gemeente Maarssen, 10 december 2007

Ruimtelijke Structuurvisie Maarssen. Concept Integrale Versie april 2005

Vechtoevers, zien en gezien worden. Vechtplassencommissie, 2011

Bijlage 5 Begrippenlijst

APV: Algemene Plaatselijke Verordening

Beeldbepalende boom: boom die nadrukkelijk in straatbeeld aanwezig is en/of hoge belevingswaarde heeft.

Beschermde houtopstand/boom: boom van extra groot belang door de waarde die hij vertegenwoordigt op het gebied van cultuurhistorie, ecologie, beleving, leeftijd of andere waarden.

Beschermde houtopstand/ bomenstructuur: bomen of structuren met een landschappelijke, ecologische of cultuurhistorische betekenis. De bomenstructuur is opgenomen op een kaart.

Bomen Effect Analyse (BEA): standaard beoordeling van de gevolgen van voorgenomen bouw of aanleg voor een boom, op basis van de landelijke richtlijnen van de Bomenstichting

Bijdrageregeling Monumentale Bomen: een gemeentelijk fonds voor onderhoud en instandhouding van bijzonder waardevolle private houtopstanden.

Boom in het openbaar gebied: een boom op grond in eigendom van een overheid. Zie ook Particuliere boom.

Boombeleidsplan: een heldere visie op gewenst bomenbeleid, met randvoorwaarden en groeiplaatseisen, toegespitst op de plaatselijke situatie.

Boomstructuur: de opbouw en onderlinge samenhang van bomen in samenhang met de opbouw van de stad en landschappelijke omgeving.

Boomstructuurplan: visie op de belangrijkste groene structuren van bomen in de stad, dorp en of het buitengebied.

Boomwaarde: het bedrag dat wordt gevonden via taxatie van de boom (NVTB; Rekenmodel Boomwaarde).

Bomenlijst: Lijst waarin de beschermwaardige bomen zijn opgenomen.

Buitengebied: het gebied buiten de bebouwde kom dat onder gemeentelijke beheer valt.

Cultivar: boomsoort die door selectie uit de soort, variëteit of kruising is ontstaan.

Groeiplaats: de bovengrondse en ondergrondse ruimte waarin een boom kan groeien.

Herplantverplichting: de verplichting een nieuwe boom te planten nadat toestemming is gekregen een boom te kappen.

Houtopstand: zie definitie APV. Hakhout, houtwal of één of meer bomen.

Illegale kap: het zonder vergunning vellen (=kappen, met inbegrip van verplanten, alsmede het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging of ontsiering van boom ten gevolge kunnen hebben) van een boom.

Inboet: de aanplant van nieuwe bomen op plekken waar eerder een boom stond, maar gekapt werd of is dood gegaan.

Inheemse boomsoort: boomsoort die van oorsprong voorkomt in Nederland.

Kaart beschermde houtopstanden bomenstructuur : kaart waarop de beschermwaardige bomenstructuren staan aangegeven.

Kappen: zie vellen

Knotten/kandelaberen: het verwijderen van uitgelopen takhout bij knotbomen, gekandelaberde bomen of leibomen als periodiek onderhoud.

Kroonprojectie: Het grondvlak dat wordt begrensd door de buitenzijde van de boomkroon loodrecht naar beneden te projecteren.

Monumentale boom: een bijzondere beschermde houtopstand met een relatief hoge leeftijd (meestal ouder dan 80 jaar) en met een bijzondere schoonheid of zeldzaamheidswaarde, of een bijzondere functie voor de omgeving. Er is ook een landelijk register van monumentale bomen dat bijgehouden wordt door de Bomenstichting.

Opkroonhoogte: de lengte van de takvrije stam. Deze lengte wordt bepaald aan de hand van de minimaal vereiste doorrijhoogte. Dit verschilt per wegtype: autowegen circa 4,6 m; overige wegen/straten ca 4,2 m; voet- en fietspaden ca 2,5 m.

Ozon: Ontstaat onder invloed van zonlicht uit stikstofdioxide en vluchtige organische stoffen.

Particuliere boom: boom op grond van een particulier (burger, bedrijf, stichting of vereniging).

Ploffen: bij bestaande bomen wordt onder relatief geringe druk met hoge snelheid lucht in de bodem geblazen. Voedingsstoffen of structuurverbeteringsmiddelen kunnen worden toegevoegd.

Snoeien: begeleidings snoei bij jonge bomen in de tijdelijke kroon, of het verwijderen van dood hout en zorgen voor lichttoetreding in de kroon bij volwassen bomen.

Stobbe: afgezaagde stam of takken, ontstaan na snoei of kappen. Bij hakhout wordt steeds terug gesnoeid tot op de stobbe (enkele, tot 10 cm jong hout sparen).

Vellen: het kappen of rooien van een boom. Vellen is ook het verplanten van een boom, en het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging of ontsiering van boom ten gevolge kan hebben.

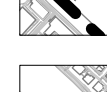
Virtual Tree Assessment (VTA): visuele boomcontrole, waarbij gekeken wordt naar de veiligheid en de gezondheidstoestand van de boom.

Zorgplicht: de wettelijke verplichting voor de gemeente om haar bomen zo te verzorgen dat letsel en schade aan mensen of eigendommen door deze bomen zoveel mogelijk wordt voorkomen.

COLOFON

Opdrachtgever	Gemeente Stichtse Vecht
Planbegeleiders	Mw. S. Wierstra, dhr. E. Broeke, dhr. J Haarman (bomenbeleid) Mw. V van den Bergh en dhr. N van den Berg (historisch groen)
Bureau	Buiten de Perken (projectleiding) en Marielle Piels Ontwerp & Advies buitenruimte (adviseur)
Project	Bomen in Beeld 2015-2035
Omvang rapport	68 pagina's
Auteur	Ing. E.M. Kaspers
Datum	14 april 2015

Sferen

- Historische sfeer
- Culturele sfeer
- Landschappelijke sfeer
- Rijksweg
- Provinciale wegen
- Lokale wegen
- Spoorlijn
- A'dam Rijnkanaal
- Overige waterwegen
- Gemeentegrens

